БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! — 48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 33 (13349) 1971 оной февралиин 9, вторник

Сэн 2 мүнгэн

МЕХАНИЗАТОРАЙ МЭРГЭЖЭЛ ШУДАЛНА ГҮШ?

Иимэ асуудал хүдөө ажахыда хүдэлдэг хүн бухэндэ табиха саг. Юуб гэхэдэ, КПСС-эй ЦК-гай июлиин (1970 он) Пленум шэнэ табан жэлэй туршада трактор, комбайн, автомашина болон бусад техникэ олоор бүтээжэ, хүдөө ажахые хангаха зорилго табиһан бшуу. Илангаяа мал ажалые оньһожоруулха талаар ехэ зорилгонууд табигдаа.

Хүдөө ажахые техникээр хүсэд зэбсэгжүүлхэ гэһэн коммунис партиингаа табиһан зорилгые манай худэлмэришэн ангиин, промышленностиин амжалтатайгаар бэелүүлхэ байһаниинь дамжаггүй. Теэд тэрэ техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха гээшэ колхозуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй шиидхэхэ хэрэг болоно. Энэ талаар манай республикын мүнөөнэй байдалые хаража үзэхэдэ, һайшаалтай юумэн олон, дутагдалнуудшье бии. Һайшаалтай гэбэл, юуб гэхэдэ, республика доторнай баян дүй дүршэлтэй, урагшаһаатай механизаторнууд олон байна. Хяагтын аймагай «Родина» колхозой механизатор Геннадий Бондарев «ДТ-75» тракторээр нёдондо 1565 гектар условно хахалалга хээ. Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тракторист басаган Цыренханда ...ева 1100 гектар, Кабанскын аймагай Ойморой совхозой тракторист Леонтий Андреев «МТЗ-50» тракторээр 1900 гектар элдэлээ. Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой комбайнер Бадма ...ев, Хяагтын «Родина» колхозой комбайнер Игорь Полонов болон бусад комбайнуудаа бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэнэ.

Түрүү механизаторнуудай амжалтатайгаар ажаллаһанай, бүтээсэтэй техникэ абаһанай ашаар халаан бүридэ хэгдэһэн хүдэлмэриин хэмжээн жэл бүри дээшэлнэ. Хэрбээ 1966 ондо условно тракторээр халаан бүридэ 1,98 гектар хахалһанай зэргэ хүдэлмэри хэгдэһэн байбал, энэнь нёдондо 2,6 гектарта хүрэһэн байха юм. Энэ трактор, комбайнуудаар сезон дотор хэгдэдэг хүдэлмэриин зардал жэл бүри бага болгогдохоор хараалагданхай. Юһэдэхи табан жэлэй эсэс хүрэтэр шэнэ техникэ ехээр абаһанай ашаар комбайн бүридэ бүхыдөө 100 гектар таряа хуряалга хүртэхэ гэхэ гү, мүнөөнэйхиһөө гурба дахин бага болохо. Тиигэжэ ороохо таряа 10—15 үдэртэ хуряажа абаха арга олгогдохо юм. Силосэй комбайнда 60 гектарай хуряалга хүртэхэ гэхэ гү, али мүнөө үеынхөө хоёр дахин шахуу бага болгогдохо ушартай.

Эдэ олон трактор, комбайнуудаа хэрэгтэй сагта бултыень бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхын тула механизаторнууд хэдэн дахин хэрэгтэй болохо гээшэ. Хэрбээ шэнэ табан жэлдэ мал ажалай хүдэлмэриин ехээр оньһожоруулагдаха байһые хараада абабал, тиигэд, малшадые бултыень тооной механизаторай мэргэжэлдэ һургаха хэрэгтэй. Тиигэнгүйгөөр хүдөө ажахыгаа саашадань хүргэнөөр, шэнэ эрилтын ёһоор хүгжөөхэ аргагүй болоогдоно.

Ямар аргаар иимэ богонихон болзорто хүдөөгэй ажалшадые бултыень тооной механизаторай мэргэжэлтэй болгохоб? Нэн түрүүн мэргэжэлэй техническэ мэргэжэлэй училищинуудта хүнүүдээ олоор һургаха болгоно. Хэрбээ мүнөө СПТУ-да хоёр мянга гаран хүн жэл бүри һурадаг байбал, шэнэ табан жэлдэ тэдэнэй тоо 3 мянга гаран болохо юм. Гадна эдэ училищинууд томо ажахынуудта өөһэдынгөө филиалнуудые эмхидхэжэ, нилээд олон хүнүүдтэ механизаторай мэргэжэл олгохо. Хоёрдохёор, хүдөөгэй дунда һургуулинуудые дүүргэшэд бултадаа механизаторай ямар нэгэн мэргэжэлтэй байхаар хараалагдана. Гурбадахяар, колхоз, совхозуудта эрдэмтэй инженерүүд, механигууд, механизаторнууд олон болонхой. Тиимэһээ ажахы бүхэндэ механизаторай мэргэжэл шудалха бүгэдэ ниитын һуралсал эмхидхэхэ арга бии. Теэд энэмнай хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. Республикын олохон ажахынуудта иимэ һуралсал эмхидхэгдээгүй байна. Механизаторай бүгэдэ ниитын һуралсалда 700 хүн һураха байгаа, мүнөө оройдоо 480 хүн ябана. Механизаторнуудаар дуталдадаг Ярууна, Баргажанай, Хориин, Сэлэнгын аймагуудта энэ һуралсал эмхидхэгдээгүй тооной. Зарим ажахыда хэшээлээ аяар январь гараһан хойно захалһан ушар бии. Иигэжэ механизаторай бүгэдэ ниитын һуралсал миил ёһын тэдыдэ эмхидхэхэдэ ямар үрэ гарахаб даа.

Иимэ һуралсал яажа эмхитэй, гуримтайгаар ябуулжа болохо гээшые Мухар-Шэбэрэй аймагай ажахынууд харуулжа үгэнэ. Мүнөөдэ 100 гаран хүбүүд, басагад бүтэдэ ниитын һуралсалда, 160 хүн техническэ мэргэжэлэй училищинуудта механизатор болохоор һуралсажа байнхай. Жэшээнь, «Родина» колхоздо бүгэдэ ниитын һуралсалда 20 хүн хабаадана. Эдэнэр октябриин 20-һоо һуража захалаа. Һуралсалайнь болзор нэгэ жэлэй юм. Үбэлдөө апрелиин 15 хүртэр һураад, хабарай тарилгада хабаадаха. Удаань таряа хуряалгын эхилтэр һуралсалаа үргэлжэлүүлжэ, ургаса хуряалгын үедэ трактор, комбайн даажа гараха. Тэрэнэй һүүлээр гүрэнэй шалгалта барижа, олон мэргэжэлтэй механизатор гэһэн диплом абаха.

Гадна колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд хүдэлжэ байгаа механизаторнуудай шадабари дээшэлүүлхэ, һуралсал эмхидхэхэ уялгатай. Юуб гэхэдэ, мүнөө үедэ хүдөө ажахыда хүдэлжэ байһан механизаторнуудай миил дүрбэнэй нэгэ хубинь 1-дэхи, 2-дохи классай мэргэжэл шадабаритай байна бшуу. Тиимэһээ ажахы бүхэндэ тракторист, комбайнернуудай классые дээшэлүүлхэ һуралсал эмхидхэжэ, хабарай тарилгын урда тээ шалгалта хэхэ эрилтэ табигдана.

Тиимэ аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, тэндэхи партийна, комсомолой ба профсоюзай организацинууд хүдөөгэй ажалшадые механизаторай мэргэжэлдэ һургаха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха, тэндэ бии байгаа дутагдалнуудые усадхаха талаар яаралтай хэмжээ абаха ушартай.

Республикын аймагуудай гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые тушаажа байһан тухай

1971 оной февралиин 1-нэй мэдээ н

(1-дэхи кварталай түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Мяхан	Һүн	Үндэгэн
Баргажанай	49	52	—
Баунтын	77	36	—
Бэшүүрэй	27	39	51
Зэдын	69	41	15
Яруунын	15	37	29
Загарайн	27	34	50
Захаамнинай	109	36	—
Кабанскын	16	33	52
Хэжэнгын	25	30	—
Хурамхаанай	60	37	—
Хяагтын	40	46	53
Мухар-Шэбэрэй	46	35	34
Ахын	—	60	—
Прибайкалиин	45	29	—
Хойто-Байгалай	—	13	—
Сэлэнгын	53	39	—
Түнхэнэй	53	24	80
Улаан-Үдын	48	40	69
Хориин	35	47	25
Республика бүхыдөө:	44	37	45

ДААБАРИҺАА ГАДУУР 20 МЯНГАН КУБОМЕТР

Байгша оной нэгэдэхи кварталай даабариһаа гадуур 25 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, партиин съездые ажалай амжалтатайгаар угтаха гэһэн социалис уялга «Забайкаллес» комбинадай модошод абаһан байгаа. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула леспромхозуудай, пунктнуудай болон мастерска участогуудай модошод мүрысэжэ эхилээ бэлэй. Леспромхозуудай коллективүүд мүрысөөндэ эрхимлэхын тула бии байгаа арга боломжонуудаа хэрэглэхэ гэжэ оролдоо. Тиин январь һарынгаа даабари булта леспромхозууд үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Хандагатайн леспромхозой модошод габшагайгаар хүдэлжэ, январь һарынгаа даабариһаа гадуур 8 мянган кубометр модо бэлэдхээ. Эрхим түрүү ажалаараа шалгаржа, Улаан тугаар шагнагдаһан Худанай леспромхозойхид даабарияа 4 мянган кубометрээр үлүүлэн дүүргэбэ.

Хурамхаанай, Ардасаанай, Шулуутайн болон Байгалай леспромхозуудай модошод мүн лэ һарынгаа даабари холо үлүүлэн дүүргэбэ. Тиигэжэ «Забайкаллес» комбинадай модошод һарынгаа түсэбһөө гадуур 20 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

Эдэнэр нэгэдэхи кварталай дүүрэтэр үшөө ехэ модо бэлэдхэхээр зориглонхой.

Н. ТЮРНЕВ.

КАБАНСКЫН, ТҮНХЭНЭЙ БОЛОН АХЫН АЙМАГУУДАЙ МҮРЫСӨӨН

Табан жэлэй дүн

Наймадахи табан жэлэй туршада Түнхэнэй аймагай ажахынууд Кабанскын болон Ахын аймагуудтай мүрысэжэ гараһан байна. Үрэжэлтэ баян дайдаараа, таряалангаараа Түнхэнэй аймаг Кабанскын аймагайхитай адлирхуу юм. Холо хүбшын бэршээрнингээ, үдхэдэг адууһа малайнгаа талаар Түнхэнэй, Ахын аймагууд хабаатай. Эдэ аймагуудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үнгэрһэн табан жэлдэ хэр ажаллажа гараһаниинь доро толилогдоһон тоо, баримтануудһаа харагдана.

	Кабанскын аймаг	Түнхэнэй аймаг	Ахын аймаг
Гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдалгаар 8-дахи табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр):			
Ороохо таряан	400	107	—
Хартаабха	212	93	—
Овощ	77	68	—
Мяхан	112	115	98
Һүн	109	128	101
Үндэгэн	115	91	—
Ноохон	137	121	107
Адууһа малай олошорһониинь (1965 оной жэшэхэдэ проц):			
Үхэр	112,4	116,6	85,4
тэрэ тоодо үнеэд	107,9	108,6	86,3
хонин	—	118,1	76,2
морин	86,9	111,4	91,4
гахай	113,7	78,3	—
шубуун	94,1	87,6	—
Хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса (гектар бүриһөө центнер):			
Ороохо таряан—1965 он	11,3	10,0	—
—1970 он	15,9	10,2	—
Хартаабха—1970 он	99,0	75,0	—
Үбһэн—1965 он	7,4	7,5	6,9
1970 он	10,7	7,6	6,8
Адууһа малай ашаг шэмэ:			
Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн (кг)—1965 он	1770	1173	250
—1970 он	2178	1542	526
Хонин бүриһөө абтаһан ноохон (кг)—1970	—	3,1	2,0
Шубуун бүриһөө абтаһан үндэгэн 1965 он	85	71	—
1970 он	130	62	—
Зуун үнеэн бүриһөө түлжүүлэгдэһэн тугал—1965 он	93	74	60
—1970 он	86	69	41
100 хонин бүриһөө түлжүүлэгдэһэн хурьган—1965 он	—	63	54
—1970 он	—	76	27
Бүхыдөө түлжүүлэгдэһэн поршоонхо —1965 он	31025	4359	—
—1970 он	31108	2928	—
100 гүүн бүриһөө түлжүүлэгдэһэн унаган —1970 он	60	58	37
Гүрэндэ тушаагдаһан малай дунда зэргын шэгнүүр (килограммаар):			
Үхэрэй—1965 он	263	253	213
—1970 он	298	282	253
Хониной—1965 он	33	30	27
1970 он	—	34	40
Гахайн—1965 он	63	69	—
—1970 он	89	89	—

Газар таряалангай, мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха, тушааха 8-дахи табан жэлэй түсэбые Кабанскын аймагай ажахынууд амжалтатайгаар дүүргээ. Эдэнэр гансал овощ тушааха түсэбөө дүүргээгүй. Зүгөөр мүрысэдэг Түнхэнэйнь аймаг гүрэндэ хартаабха, овощ, үндэгэ худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб бэелүүлжэ шадаагүй. Эдэнэр гүрэндөө 845 тонно хартаабха, 1146 тонно овощ, 200 мянган үндэгэ дутуу тушааһан байна. Ахын аймагай ажалшад гүрэндэ худалдадаг гол продукциингаа—мяха худалдаха түсэбөө дүүргээгүй, гүрэнэй жасада 47 тонно мяха дутуу оруулһан байна бшуу.

Адууһа малай тоо толгой олошоруулха талаараа Түнхэнэй аймагай ажахынууд түрүүлжэ ябана. Тиигэбэшье тэдэнэр һүүлэй жэлнүүдтэ ажахынуудаа тусхай шэглэлтэй болгохомнай гэһэн бэеэрээ ямаршье бодото баримтагүйгөөр гахайнуудаа, шубуунуудаа үсөөрүүлжэрхиһэн. Кабанскын аймагай ажахынууд адуу моридоо, шубуунуудаа үсөөрүүлһэн байха юм. Тиин Ахын аймагай ажахынууд үнгэрһэн 5 жэлэй туршада бүхы түрэлэй малаа үсөөрүүлһэн байна.

Үнеэдэй һү шэмэ дээшэлүүлгээр Кабанскын аймаг эрхимлэжэ ябана. Эдэнэр табан жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 408 килограмм һү ехээр һаадаг боложо, нёдондо тэрэнээ 2178 килограммда хүргөө бшуу. Мүн энэ үедэ Түнхэнэй аймагай ажахынууд үнеэн бүриһөө 369 килограмм һү ехэ һаадаг болоо. Ахын аймагай ажахынууд үнгэрһэн табан жэлдэ үнеэн бүриһөө һаагдадаг һүнэй хэмжээе дээшэлүүлбэшье, республика дотороо һүүл барижа ябана.

Дурсагдагша аймагуудай ажахынууд үнгэрһэн табан жэлэй туршада малай һубайралгатай, түл түрэсын үхэл гарзада оролготой тэмсэжэ бираагүй. Тиигэжэ эдэ аймагуудта зуун үнеэн бүриһөө 1965 онойхидо орходоо үсөөн тугал томо болгогдоо бшуу.

Һүүлэй жэлнүүдтэ гүрэндэ тушаагдаха малые горнтой бэлшээн, шахан таргалуулжа, бэлэдхэлэй пунктда урдынхиһаа ехэ шэгнүүртэй мал ородог болоо. Тиигэбэшье эдэ аймагуудай нёдондо тушааһан үхэрнүүдэйнь дунда зэргын шэгнүүр 300 килограммда хүрэжэ шадаагүй. Тиимэһээ шэнэ табан жэлдэ энэ талаар ехэ хүдэлмэри эдэнэр ябуулха ушартай.

Кабанскын аймагай ажахынууд ороохо таряанай, хартаабхын, үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхэ талаар үнгэрэгшэ табан жэлдэ нилээд амжалта туйлаа. Түнхэнэй аймагай ажахынууд энэ талаар бираагүй. Ороохо таряанай, хартаабхын, үбһэ ногоонойнь ургаса урдынгаал хирэдэ байһаар. Шэнэ табан жэлдэ таряалан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар түнхэнэйхид, ахынхид бүри ехэ оролдолго гаргаха ушартай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кабанскын аймагай Тимлюйн цементын заводой халаанай мастер Сергей Алексеевич Мороев, бэрхэ хүдэлмэришэн Галина Михайловна Смолина. Нүхэр Мороевой хүтэлбэрилдэг халаан завод соогоо дэлгэрһэн мүрысөөндэ эрхимлэнэ.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

УЯЛГАЯА ЗААТАГҮЙ ДҮҮРГЭХЭЭР

КПСС-эй XXIV съездые ажалай шэнэ бэлэгтэйгээр угтахын түлөө оролдожо ябаһан XXII партийна съездын нэрэмжэтэ колхозой малшад, таряашад эдэ үдэрнүүдтэ һайн амжалта туйлаба. Малшадай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ һү һаалиин фермэнүүдэй дундаһаа һордын гүүртын һаалишад түрүү һуури эзэлжэ ябана. Тус гүүртын һаалишад байгша оной нэгэдэхи кварталда 102 центнер һү һааха уялга абаһан юм. Эдэнэр январь һарын 25 хоногой туршада 65 центнер һү тушааһан байба. Тиигээд ерэхэлээрэә түсэбөөр хараалагдаһан даабаринь таби гаран процент дүүргэгдэбэ. Ахалагша һаалишан Ц. Б. Ринчинова, залуушуулай талаһаа Д. Б. Эрдынеева гэгшэд һү ехээр һаахын түлөө оролдонод.

Һаалишад, малшадайнгаа эрхим амжалта туйлаха хэрэгтэнь Улюкчихаанай комплексно бригадын бригадир Б. У. Ухинов һайн нүлөө үзүүлдэг юм. Тэрэ отара, гүүртэйрээ ябахадаа тэдэнэртэйгээ ходо хөөрэлдэжэ, дутуу дундануудыень усадхажа байдаг. Тиихэдэ малшадайнгаа социалис мүрысөөнэй дүн арба хоноод лэ гаргажа, хэнэй түрүүлжэ, хэнэй гээгдэжэ ябаһые хэлэжэ, ойлгуулжа үгэдэг. Тиимэһээ бригадын томо гүүртэнүүдэй нэгэн — һордын һаалишад ажахынгаа бусад гүүртэнүүдэй дундаһаа январь һарада түрүү һуури эзэлбэ.

Мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн тус гүүртын һаалишад уялгаяа заатагүй дүүргэхээр зориглонхой.

Г. БАДМАЕВ.

ГУШАН ЖЭЛЭЙ ДАБААН

Саһан мүнгэн малгайтай Саяан уулаһаа эхитэй Харһан голой эрьедэ Охор-Шэбэр һуурин оршодог. Эндэ Саяанай совхозой гурбадахи отделениин хониной фермэ түбхинэнхэй, 800 эхэ хонид 4 отара боложо хубаарданги юм.

Фермые даагша Балдан Доржиевич Сыреновтэй уулзажа, ажал хүдэлмэри тухайгаа хөөрэжэ, түрүү хүнүүдтэйгээ танилсуулхыень гуйхадамнай:

— Манда урагшаа һанаатай, ниитын хэрэгтэ хамсыгаа шамажа ородог хүн олон байха. Тэдэнэй нэгэн Сэрэн Аюшеевна Имескенова гээшэ. Аяар 30 жэлэй туршада тэрэнэй түлжүүлһэн түлэй тоо, хайшалһан ноохоной хэмжүүрые даб гээд тоолохонь бэрхэтэй юм аабза. Юрэдөө нилээд ехэ саг хэрэгтэй, барагшаг бухгалтерые олохо ёһотой,—гэжэ урматайгаар хөөрэнэ.

Иимэл зон амжалта шиидхэнэ бшуу, эдэнэйл шэн габьяата ажалай ашаар нёдондо фермээрээ 100 эхэ хонин бүриһөө 102 хурьга абаабди. Дунда зэргээр толгой бүриһөө 3,5 килограмм ноохон хайшалагдаа. Мүнөөшье жэлдэ энэ дүнгүүдээ доошолуулхагүймнай лабтай.

Балдан Доржиевичай хэлэһэн үгэдэ этигэмээр. Охор-Шэбэрэй фермэ хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээлээр хангагданхай, байра байдалынь дантиишатар заһабарилагданхай. Энээн дээрэ үшөө ажалда атаржаһан, хүдэлмэридэ хүдэржэһэн хүнүүдэй эдэбхи үүсхэл нэмэе. Иимэ зоной, Сэрэн Аюшеевна Имескенова ба тэрэнэй нүхэдэй хэлэһэндээ хүрэхэ байһандань этигэмээр.

Ш. БАЙМИНОВ.

Түнхэн.

ХОНИШОДОЙ ГАБШАГАЙ АЖАЛ

Үглөөнэй жабар шангадажа, дайдын энгэр бурзан сагаан тооһоор хушана. Жабартайл үглөө даа. Хүнэй нюурые хорон хурсаар шэмхээд абасагаана.

Энэ хирэдэ Хүреэтын эхэ хонидой отарада үглөөнэйнь ажал дүүрэнтэжэ байгаа һэн. Хашаа соо ороходо, хони хурьгадай шэхэ дүлиирүүлмэ мааралдаан зэдэлшэнэ. Нюргаар дунда зэргын, түбшэн даруу зантай, үбэлэй шэмэрүүн хүйтэндэ хүрилшэһэн шарайтай хонишонтой хөөрэлдэжэ, ажал хэрэгэйнь ябасые мэдэбэбди. Ажалайнгаа урагшатай, бүтэсэтэй байхада урмашаһан хонишон:

— Мүнөө үедэ отарадамнай хурьгад түлэг адхаржа байна. Түл түрэсэ һайн. Сүүдхэдэә 15—20 хурьган абтана. Хониднай яһала һүтэй, хурьгадаа ядамаггүй садхаана. Иигэжэл гарза хоролтогүйгөөр шэнэ түл абтажа байнал даа,—гээд тэрэ мэдүүлнэ.

Тойроод эхэ хонидой эдеэлдэг хорёо, хуһамагууд соо сэбэр. Дашанима Цыренович үбһэнэй хорёоһоо һолоомо, набша намаатай сэл хүхэхэн үбһэ хуһамагууд руу хаясагаана.

Хараха янзада Дашанима Дарибазарон ажалша, бүхэриг хонишон. Тэрэ эндэ ажаллаһаар арба гаран жэл болоо. Түрүү хонишон зунай сагта нугын һайхан үбһэ ехээр сабшажа, үбэлдөө бардам хүрэхөөр бэлэдхэһэн юм.

Уданшьегүй хашааһаа хонид гаража, үглөөнэйнгөө хоолдо гүйлдэжэ ерэбэд.

Дашанима Цыреновичтэй нарай хурьгадые харанабди. Хурьгадай мааралдаан нилээд замхаба. Багахан таһалганууд соо хаалтатай эхэеэ хүхэжэ садаһан хурьгадай зариманиинь хэбтэжэ, нүгөөдүүлынь собхоролдожо байха юм. Дашанима Цыренович нарай хурьгадай байрада ондоо хүниие оруулдаггүйгөө хэлэжэ, бидэниие яаруулба.

Ажалай алтан жолоо батаар адхаһан ахалагша хонишон Дашанима Дарибазарон хурьга абалгаар совхоз соогоо түрүүлжэ ябана. Һүүлэй мэдээгээр энэ отарада 200 хурьган абтаад, гарза хоролтогүйгөөр тэнжүүлэгдэжэ байна.

Загаһатын совхоз бүхыдөө 7500 эхэ хонидые хурьгалуулха юм. Мүнөө үедэ бүхыдөө хоёр мянгаад хурьган абтаад байна. Эхэ хонидой отарануудай байдалые хаража үзэхэдэ, яһала урагшатай гэжэ тэмдэглэмээр. Жэшээлхэдэ, совхозой 2-дохи отделениин ахалагша хонишод Д. Дамбаева—170 хурьга, А. Бадмацыренова—110 хурьга, Д. Цыренова—109 хурьга абаад байна.

Совхозой зоотехник, Ленинэй орденто Даша-Пунсок Дарижаповтай хөөрэлдэхэдэ, иигэжэ хэлээ һэн:

— Түл абалга яһала һайн. Хонишоднай энэ халуун хаһые бэлэдхэлтэйгээр угтан, габшагайгаар ажаллажа байна. Хурьгад гарзагүй. Энэнь ехэл һайн,—гээд зоотехник урматайгаар үгэеэ дүүргэә һэн.

Иигэжэ Загаһатын совхозой хонишод түрэл партиингаа XXIV съездын хүндэлэлдэ зорюулһан социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэнь дамжаггүй.

В. ЧИМИТОВ.

Хэжэнгын аймаг.

ЭНЭ ТАСС ҺОНИН

ПОРП-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ ДҮҮРЭБЭ

ВАРШАВА. (ТАСС). ПОРП-гэй ЦК-гай VIII пленум февралиин 7-до дүүрэбэ гээд ПАП агентство мэдээсэнэ. ...кабрь соо болоһон ушарнуудай ..., партиин шухала зорилгонуудай нэгэдэхи асуудалаар үгэ ... үргэлжэлһэн байгаа. Энэ ...аар 40 хүн үгэ хэлэбэ. Үгэ ...ын дүнгүүдые ПОРП-гэй ЦК-... нэгэдэхи секретарь Э. Герек ...

Пленум иимэ тогтоол гаргаһан ...:

Центральна Комитет:

— Политбюрогой мэдүүлгэ ба ... Нэгэдэхи секретарь нүхэр ... Герегэй үгэ дотор хэгдэһэн ...кабрь соохи ушарнууд тушаа сэгнэлтэ, партиин урда табигдаһан зорилгонуудые хүсэдөөр һайшаана;

— ... ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэй ... мэргэжэлтэдтэй хамжажа, арадай ажахын бүхы һалбаринуудай ниитын эдэбхитэдтэй зүбшэн хэлсэн байгаад, энэ жэлэй зорилгонуудые, мүн табан жэлэй түсэбые бүхыдөө улам нягталан тодорхойлхо хүдэлмэрөө эршэмтэйгээр үргэлжэлүүлхыень правительствада ... дурадхана;

— партиин VI съездын зарлал ... шухала гэжэ мэдэрбэ. Тэрэ съезд ороной саашанхи хүгжэлтын хараа түсэб табиха, хүдэлмэришэн ангиин, арад зоной ашата ... хүсэл зориг баримталан, социалис демократиин эрхэ байдалда социализм байгуулха программна хараа шэглэл тодорхойлхо юм».

Энэ пленум эмхидхэлэй асуудалнуудые хаража үзөөд, Центральна Комитедэй гэшүүнэй эрхые нүхэр Владислав Гомулкаһаа саг зуураар хаһаха гэжэ тогтообо.

Нүхэд З. Клишко ба Б. Ящугые ЦК-һаа гаргаха гэжэ пленум тогтообо.

ЦК-гай Политбюрогой гэшүүнэй ба секретариин уялгаһаа сүлөөлыт гэһэн нүхэр Кочелегэй, Политбюрогой гэшүүнэй уялгаһаа сүлөөлыт гэһэн — нүхэр Лога-Совиньскиин, ПОРП-гэй ЦК-гай гэшүүнэй уялгаһаа сүлөөлыт гэһэн нүхэр Валашегай гуйлтануудые Центральна Комитет хангаба.

ПОРП-гэй ЦК-гай гэшүүндэ кандидадууд байһан иимэ хүнүүдые Центральна Комитедэй гэшүүдээр пленум һунгаба.

Рышард Енджей—Стшельцы Опольские гэжэ газартахи хүдөө ажахын машинануудай «Пионер» гэдэг заводой оператор-крановщик;

Станислав Кужиньский—ЦК-гай хүнгэн промышленностиин, худалдаа наймаанай ба барилгын таһагые даагша;

Юзеф Урбанович—дивизиин генерал, Польшын сэрэгэй главна политуправлениин начальник, национальна оборонын министрэй орлогшо;

Францишек Висневский—электромонтер, Гданьскын хойто судоверфиин бригадир.

ПАРТИИН СЪЕЗДДЭ—БАРИЛГАШАДАЙ ГАБШАГАЙ АЖАЛ

Барилгын бригадануудай бригадирнуудай бүхэсоюзна зүблөөн Москвада болобо. Ороной эрхим коллективүүдэй ажалай дүй дүршэлые, барилга дээрэхи ажалай бүтээсэ дам саашадань дээшэлүүлхэ, материальна нөөсэ үлэмжэ ашагтайгаар хэрэглэхэ асуудалнуудые зүблөөндэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэбэ.

Зүблөөндэ хабаадагшад оронойнгоо бүхы барилгашадта, хабсаргагшадта хандаһан бэшэг баталжа абаад, партиин XXIV съездын нээгдэтэр үлэһэн үдэр бүхэндэ габшагайгаар ажаллахыень тэрэ бэшэг соогоо уряалба.

(ТАСС-ай корр.).

ХҮН БҮХЭНЭЙ ЭРХЭ БА УЯЛГА

ГАВАНА. (ТАСС). «Ажаллаагүй хүн эдихэ эрхэгүй» гэһэн лозунг Куба дээрэхи социалис байгуулалта соогуур саг үргэлжэ бэелүүлэгдэнэ. Ажал хэжэ шадаха аад лэ, ажалһаа хулжадаг, урдын хорото хойшолон эсэслэн усадхаха хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулганууд энэ ороп соо мүнөө үедэ бэелүүлэгдэнэ.

Зоной хүзүүн дээрэ һуугшадтай тэмсэл ябуулха хуулиин проект правительство зохёожо, улад зоной зүбшэн хэлсэлгэдэ табяад байнхай. Тэрэ хуулиин ёһоор, ниитын ашата ажалһаа хулжаһан хүнүүд обществын урда тээ юридическэ харюусалга дааха ёһотой болоно. Кубын хэблэлэй мэдээсэлээр, тэрэ проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ 300 мянга гаран ажалшад мүнөө хабаадаад байнхай.

Революциин урда тээ энэ оронойхахад миллион зон ажалгүй ябадаг һэн, ажал олохо гээшэ тиихэдэ тон хэсүү хэрэг байһан юм. Тэрээнэй хажуугаар олон зоной хүзүүн дээрэ хашаг хубалза мэтэ ажамидардаг, ангиингаа шанар алдаһан этэгээдүүд капиталис эрхэ байдалда олошордог байһан юм.

ИНДОХИТАДҺАА БУЗАР ҺАБАРАА ЗАЙЛУУЛАГТЫ

ТАШКЕНТ. (ТАСС). Узбекистанай хото хүдөөгэй бүхы ажалшад Индохитадай арадтай хани халуунаар һаналаа нэгэдэжэ байһанаа эдэ үдэрнүүдтэ мэдүүлнэ.

«Узбексельмаш» гэжэ Ташкентын заводой хүдэлмэришэд болон алба хаагшад кузнечно-прессовэ цехэй угаа ехэ пролёт дотор митингдэ суглараба.

Амгалан тайбан олон мянган зониие зобоожо, алажашье, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалда аюул тохёолдуулжа байһан американ империалистнуудай балмад тэнэг политикые үзэн ядажа байһанаа коллективэйнгээ нэрэһээ кузнец Г. Халматов элирхэйлэн мэдүүлбэ.

— Индохитадһаа бузар һабараа зайлуулагты!—гэһэн эрилтэ технолог У. Умаров, металл отологшо В. Лоскутов болон бусадай хэлэһэн үгэнүүд дотор табигдаба.

Кувинска районой «Фергана» колхозой бригадын хүтэлбэрилэгшэ Ф. Маматов үгэ хэлэбэ. Түрүү һайн үзэлтэй хүн түрэлтэн бүхыдөө, һайн һайхан зорилготой хүнүүд бүхыдөө Индохитадай эб найрамдалда дуратай арадуудай тала барина,—гээд тэрэ хэлэбэ.

КОММУНИСТНУУД ТОЛГОЙЛНО

Хэдыдэхи үдэрөө Улаан-Үдын Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай консервын заводой слесарь-таарuулагша коммунист Борис Сергеевич Деревянных ажалдаа хамагhаа эртэ ерэжэ, халаанай hүүлдэ бусадhаа орой болотор үлэжэ ажаллана гээшэб. Заримандаа эхилhэн, hанаhанаа хаяхашье, орхихошье дурань хүрэнэ. Нэгэ оншонь олдоногүйл хэбэртэй. Теэд элдэб амhартада хэрэглэгдэдэг картониие хүдэлмэришэдэй гар хайшаар хайшалжа байхыень харахадаа, сэдьхэлынь тэсэнэгүй. Дахин лэ бодожо, зуража эхилнэ.

Нилээд удаан оролдожол, энэ хүдэлмэри оньhожоруулха арга нүхэр Деревянных зохёоhон юм. Картон хайшалалга дээрэ ажалай бүтээсэ таба дахин дээшэлээ, материалшье ехээр алмагдадаг болоо. Тиигэжэ шэнэ түхеэрэлгэнь жэлдээ 5,6 мянган түхэриг алмаха арга консервын заводто олгоhон юм.

КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгон, консервын заводой партийна организаци, эндэхи коммунистнууд гол анхаралаа үйлэдбэридэ, техническэ дэбжэлтэ түйлаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар hайжаруулха, өөрынь үнэ сэн хямдаруулха асуудалшуудта хандуулдаг болонхой. Эдэ асуудалнууд нэгэтэ бэшэ партийна суглаанууд, үйлэдбэриин зүблөөнүүд дээрэ табигдаhан, партийна бюрогой заседани дээрэшье хэлсэгдэhэн байна.

Партийна бюро заводой захиргаантай хамта жэл бүхэндэ урлан нарижуулагшадай, ухаалан зохёогшодой шиидхэхэ асуудалнуудай тематическа хараа түсэб табижа үгэдэг. Коммунистнуудай дундаhаа харюусалгатай хүнүүдые томилдог, тодорхой зорилго тэдэнэй үмэнэ табидаг заншалтай болонхой.

Жэшээлхэдэ, үнгэрhэн жэлэй тематическа түсэбтэ 16 шухала хэмжээ ябуулганууд оруулагдажа, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ, бригада болон халаануудай суглаан дээрэ харагдаа hэн. Тэдэнэй олонхинь дүүргэгдэнхэй.

Зүгөөр эндэхи коммунистнууд техническэ дэбжэлтын хараа түсэб зохёолсохоhоо гадна, тэрэнэй дүүргэлтэдэ өөhэдөө эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, оролсодог юм. Техническэ нэгэшье шэнэ юумэ, урлан нарижуулгын нэгэшье дурадхал коммунистнуудай хабаадалгагүйгөөр заводой үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээгүй гэбэл алдуу болохогүй.

Үйлэдбэри hайжаруулгада коммунистнуудай дүүргэдэг түрүү үүргэ харуулhан хэдэн жэшээ дурдая.

1968 ондо коммунист Николай Александрович Овсянкинай хүтэлбэрилдэг творческо бригада 7 шэнэ янзын деликатес — консервэнүүдые гаргаха технологи зохёожо, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ hэн. Тэдэнэй хоёрынь — «Курица фаршированная», «Фрикадельки в бульоне» гэдэгүүдынь бүхэсоюзна конкурс-харалгада табигдажа, мэргэжэлтэдэй зүгhөө үндэр сэгнэлтэ абаhан юм. Авторнуудтань СССР-эй Арадай ажахын түйлалта харуулдаг выставкын бронзо медаль, хоёрдохи мүнгэн шан олгогдоо hэн.

Коммунистнууд Николай Степанович Княжев, Борис Сергеевич Деревянных, Иван Петрович Копылов гэгшэдhээ бүрилдэhэн нүгөөдэ творческо бригада консервын баанхануудай түмэр эсхэхэ шэнэ технологи зохёожо, цехэйнгээ ажал зогсоонгүй, богонихон болзорто үйлэдбэридэ нэбтэрүүлбэ. Энээнэй ашаар урдань нэгэ лист түмэрhөө консервын 14 баанха эсхэгдэдэг байбал, мүнөө 15 баанха бэлдэгдэнэ. Жэл соохиие абажа тоолобол, 2 миллион шахуу баанха болоно. Шэнэ технологиин экономическа ашаг үрэнь 41 мянган түхэригэй сэнтэй.

РСФСР-эй габьяата урлан нарижуулагша, коммунист Владимир Иванович Немочиной зохёоhон, шубуунай мяха хэршэхэ машинка ажалай бүтээсэ 50 процентээр дээшэлүүлжэ, энэ хүдэлмэри хэдэг хүдэлмэришэдэй ажал хүнгэдхөө.

Консервын заводой коммунистнуудай үйлэдбэридэхи нүлөөнь ехэ, ашаг туhатай юм. Эндэхи алишье участогыень абажа харабал, коммунистнуудай ажалладаггүй бригада, халааниие олохонь бэрхэтэй. Слесарь-таарuулагша коммунист А. Дульянинов бэрхэ хүдэлмэришэн гэжэ заводтоо суурхадаг. Энэмнай консервын баанхануудай хабхагай шанар шалгаха харюусалгатай ажал даана. Муугаар хаагдажа, багаханшье хиин орохон байбал, консервэ гутадаг ха юм. Тэрэшэлэн партиин гэшүүд Клавдия Глухова, Галина Меринова гэгшэд даалгагдаhан ажалдаа оролдосотойгоор хандажа, мүн нүхэдтөө хүндэтэй болоо.

Заводой партийна организаци үйлэдбэриин түсэб даабариин дүүргэлтээр ходолоо hонирхожо, хинан шалгажа, элирүүлэгдэhэн дутагдалнуудые усадхаха хэмжээнүүдые абажа байдаг.

Эдэ бүгэдын ашаар түс заводойхид наймадахи табан жэлэй түсэб болзорhоонь урид дүүргэжэ, даабариhаа гадуур 37 вагон бэлэн продукци хэрэглэгшэдтэ эльгээhэн байна. Улаан-Үдын маркатай консервэ Куба, Монголой Арадай Республика ба хилын саанахи бусад хэдэн оронуудта, түрэл оронойнгоо олон хизаар, областьнуудта эльгээгдэдэг юм.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлыешье консервэшэд hайнаар эхилээ. КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, түс заводойхид январь hарада түсэбөө үдэр бүридэ 10—15 процентээр үлүүлнэ.

Г. ХАРЧЕНКО.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Республикын колхоз болон совхозууд, промышленна предприятинуудта КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ байнхай.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Набансын совхозой түрүү hаалишадай нэгэн Устинья Шегаева. Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заhабарилгын заводой үнинэй хүдэлмэришэн Николай Кустов харуулагдана. Энэ нүхэр заводой хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ шалгаржа, Хүндэлэлэй самбарта гаргагданхай.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

СЪЕЗДhЭЭ СЪЕЗД ХҮРЭТЭР

ШЭНЭ ҮЕЫН ЭРИЛТЭДЭ ХҮРЭХӨӨР

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар КПСС-эй XXIII съездын хараалhан ехэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ, манай колхозой коммунистнууд, бүхы колхозникгууд нилээд амжалтануудые түйлаhан байна. Колхознай гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб сүм дүүргэжэ, түсэбhөө гадуур 4 мянган центнер hү, 1700 центнер мяха, 1.700 мянган үндэгэ, 175 центнер ноохо, 12.200 центнер овощ худалдаhан байха юм.

Иимэ амжалтануудые түйлахын түлэ колхозой правлени, партийна бюро эдэ жэлнүүдтэ арад зонойнгоо дунда эмхидхэлэй болон политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулаа гээшэ. Илангаяа тарялан, сабшалангайнгаа ургаса дээшэлүүлжэ, ниитын адууhа малда бүдүүн, шэмэтэ тэжээл, таряа талханай зүйл ехээр бэлэдхэдэг болохо гэжэ оролдоhон байнабди.

Тарялангаа зүбөөр элдүүрилжэ, эрхим сортын, hайн шанартай үрэhэ хэрэглэдэг болообди. Сабшалангаа үтэгжүүлхэ, саг соонь үhалха хүдэлмэри гуримшуулагдаа. Тарялан, сабшалан дээрэ урдынхиhаа нилээд ехэ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэгдэнэ. Жэшээнь, нёдондо 5600 тонно наг шэбхэ, 630 тонно минеральна үтэгжүүлгэ, тэрэ тоодо 440 тонно аммиачна үhан оруулагдаа hэн. Эдэ бүтэдын ашаар табан жэлэй туршада ороохо таряанай ургаса гектарай 4,5 центнерээр нэмэжэ, үнгэрэгшэ жэлдэ 15,1 центнертэ хүрөө. Овощой ургаса гектарай 179 центнерээр ехэ болоhон байна. Энэ үедэ үбhэ ногооной гараса гектарай 4 центнерээр нэмэжэ, мүнөө 26 центнертэ хүрэhэн жэшээтэй.

Үнгэрhэн табан жэлэй хугасаада адууhа малдаа үбhэ, силос, таряа талханай зүйл ехээр бэлэдхэдэг болохынгоо хажуугаар малай типовой байранууд олоор бүтээгдээ. Жэшээнь, түс тустаа 220 үнеэдэй байха хоёр байра, тугалай нэгэ байра ашаглалгада оруулагдажа, тэндэхи ажал ехэтэй хүдэлмэри гол түлэб оньhожоруулагдаа. 6000 шубуунай байха байра шэнээр баригдаа.

Эдэ бүгэдын ашаар малаймнай ашаг шэмэ нилээд дээшэлhэн байха юм. Хэрбээ 1966 ондо үнеэн бүриhөө 1623 килограмм hү hааhан байбал, нёдондо тэрэнээ 2358 килограммда хүргөөбди. Тахяа бүриhөө жэлдээ 117 үндэгэ суглуулдаг байгаа hаа, мүнөө 150 үндэгэн абтана. Мүн хонин бүриhөө хайшалагдадаг ноохоной хэмжээн дээшэлээ.

Тиихэдэ манай түрүү малшад бүри ехэ амжалта харуулаа. Колхозой залуу hаалишан Евдокия Ивановна Назарова ойн баярай жэлдэ үнеэн бүриhөө 3051 килограмм hү haaгаа. Энэ үедэ 12 түрүү hаалишаднай үнеэн бүриhөө 2600 килограммhаа дээшэ hү абажа шадаа. Колхозой 1-дэхи комсомол-залуушуулай фермын коллектив нёдондо үнеэн бүриhөө 2716 килограмм hү hааджа, бүгэдэндэ жэшээ харуулаа.

hүүлэй жэлнүүдтэ үнеэдэй hубайрха ушар үзэгдэхэеэ болёо тоонoй. Бүхы үнеэднай искусственна аргаар үрэжүүлэгдэжэ, жэлдээ үнеэн бүриhөө тугал абтадаг болоо. Дүй дүршэл ехэтэй тугалшан Поликарп Селиверстович Рыжаков үнгэрэгшэ жэлэй туршада харууhалжа байhан тугалнуудайнгаа шэгнүүрые сүүдхэдөө дунда зэргээр 936 граммаар нэмээгээ.

Эдэ жэлнүүдтэ буруу, хашарагуудаа түргэн зуура шахан таргалуулжа, гүрэндөө hайн шанартай мяха худалдажа hураабди. hаяхан жэл хахадтай 100 буруу мяханай комбинадта тушаахадамнай, толгой бүринь дунда зэргээр 325 килограмм татаа. Энэ hүрэгэй 85 процентнь тарган гэhэн сэгнэлтэтэйгээр абтаа. Эдэ малые манай бэрхэ үхэршэд Георгий Рыжаков, Степан Патрахин гэгшэд шахан таргалуулаа юм.

Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада гахай үсхэбэрилхэ, гахайн мяха гүрэндөө худалдадаг болохо гэжэ оролдогдоо. Хэрбээ урдань 70 эхэ гахайтай байгаа hаа, мүнөө 100 болоо. Нёдондо гүрэндөө 1046 центнер гахайн мяха худалдаабди гэхэ гү, али эхэ гахай бүхэмнай нэгэ тонно мяха үгөө бшуу. Ажахын энэ hалбариие хүгжөөхэ хэрэгтэ коммунист Клим Панкратович Гусляков ехэ оролдолго гаргаа.

Шубуу үсхэбэрилхэ, үндэгэ ехээр абаха хэрэгтэ Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутат Хрестинья Григорьевна Сазоновагай хубита ехэ. Энэл эхэнэрэй оролдолгын ашаар колхознай жэлдээ 1 миллион үндэгэ абадаг болоо гээшэ.

Хони үсхэбэрилхэ талаар hүүлэй жэлнүүдтэ горитой хүдэлмэри хэгдээ. Тиигэжэ үнгэрhэн табан жэлэй үедэ зуун хонин бүриhөө дунда зэргээр жэлдээ 90 хурьган түлжүүлэгдээ. Манай түрүү хонишон Варфоломей Иванов хонин бүриhөө хурьга томо болгожо шадана.

Колхозой бүхы hалбаринуудые хүгжөөхэ хэрэгтэ манай механизаторнуудай аша габьяа ехэ. Эдэ жэлнүүдтэ колхознай шэнэ трактор, автомашина олоор худалдажа абаа. Машинно-тракторай мастерской, гараж, механизаторнуудай байшан гэхэ мэтэ бүтээгдээ. Энэ шэнэ техникээ шадабаритай hайнаар хүдэлгэдэг механизаторнууд олон. Жэшээнь, тракторист Петр Деленкин «МТЗ-52» трактораар 1161 гектарта зөөлэн хахалалга хээ. Тракторист Изосим Рымарев, комбайнер Павел Гребенщиков болон бусад бүтээсэ ехэтэй ажалаараа шалгарна.

Теэд бидэнэр түйлаhанаараа hанаагаа заашье амарнагүйбди. Манай колхоз дотор хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд үшөөл ехэ бии. Жэшээнь, үнгэрhэн табан жэлэй туршада хартаабхаяа hайнаар ургуулжа шадаагүйбди. Энэ ушарhаа гүрэндэ хартаабха худалдаха түсэб дүүргэгдээгүй үлөө бшуу. Мүн малшадай ажал ехэтэй хүдэлмэри үргэлжэдэнь оньhожоруулха, ажалайнь бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар үшөөл бираганагүй.

Бии байгаа арга боломжонуудаа хараадаа абажа, шэнэ табан жэлэй эхиндэ—1971 ондо бэелүүлхэ зорилгонуудаа тодорхойлообди. hаяхан болоhон колхозой түрүүшүүлэй зүблөөн дээрэ 1971 оной социалис уялга баталан абтаа.

Байгша ондо тарялан, сабшалангай ургаса саашадань дээшэлүүлжэ, малдаа урдынхиhаа ехэ үбhэ, силос, куузику бэлэдхэхэбди. Жэшээнь, үбhэ ногооной ургаса гектарай 27 центнертэ хүргэдэхвер хараалагдаа. Баян ургаса абахын түлэ тарялан, сабшалан дээрэ 5 мянган тонно наг шэбхэ, 100 центнер шубуунай аргал, эды шэнээн үнэhэ гаргажа, үбэлдөө саhа тогтоохо, тошо халяаха хүдэлмэри хэгдэхэ.

Малай эдеэлүүлгэ, харууhалгые саашадань hайжар... эсэстэ ашаг шэмыень дэ... хэ зорилготойбди. Шэнэ... үнеэн бүриhөө 2500 ки... hү hааха, шахамал үх... шэгнүүр сүүдхын 800 г... бага бэшээр нэмээхэ, хо... риhөө 3,5 килограмм ноо... шалха, тахяа бүриhөө 160 ... гэ суглуулха байнабди.

Малай hубайралгатай, т... рэсын үхэл гарзатай эрц... жэ, байгша ондо зуун ... бүриhөө 95 тугал, 95 хур... унага, эхэ гахай бүриhөө ... поршоонхо томо болгохо ... шиидээбди. Эхэ гахайну... тоо 1,5 дахин олошор... хараалагдаа.

Тиигэжэ энэ жэлдэ ... центнер hү, 4700 центн... 170 центнер ноохо, 1.100 ... ган үндэгэ абаад, эдэ ... нуудые гүрэндэ худалда... бөө нилээд үлүүлэн дүү...

Мүнөө жэлдэ барилгын ... дэлмэри хэгдэхэ. Тэрэни... жалтатайгаар ябуулхын ... өөhэдынгөө хүсөөр 500 ... хирпиисэ үйлэдбэрилхэбди.

Абаhан энэ уялгаяа ам... тайгаар бэелүүлхын түлөө ... хэдээ, хүршэ «Искра» кол... хидые социалис мүрысөөнд... бди. Энэ уряамнай дэм...

КПСС-эй XXIV съезды... лэлдэ зорюулан, энэ жэ... нэгэдэхи кварталай түсэб... талаhаань үлүүлэн дүүр... сэлтэйбди.

М. БОЛО...
Улаан-Үдын ай...
Ленинэй нэрэмжэтэ кол...
партбюрогой секрет...

Куузику — шэмэтэ тэжээл

Адууhа малайнгаа тоо толгойе олошоруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэдэ, нэн түрүүн үбhэ тэжээл элбэг хэрэгтэй болохо байна. Тиихэдээ малай тэжээлэй рациондо элдэб корнеплодууд болон силос гэхэ мэтэ шэмэтэ тэжээл заатагүй оруулалсаха хэрэгтэй. Илангаяа куузику малда эдюулхэдэ ехэ таарамжатай. Юуб гэхэдэ, тэрэ шэмэтэ эдеэ, үнэтэ витаминуудаар баян ногоон набшаhа ехээр үгэнэ бшуу. Куузику хадаа турнепс, тэжээлэй капуста, брюквэ гурбанhаа гараhан ургамал гээшэ. Тиимэhээ тэрэ капустада адли үндэр томо эшэтэй, брюквэдэл томо аад, турнепсдэл шүүhэлиг, амтатай эдеэтэй юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай hүүлээр Эстониин «Сортсемовощ» станци Германиин Демократическа Республикаhаа тэжээлэй капустын үрэhэ худалдан абажа, тэрэнээ хүдөө ажахын научно-шэнжэлгын институтда үгэhэн юм. Энэ капустые ургуулхада эшэнь доодо талаараа корнеплодшуугаар монсойгоод байдаг hэн. Тиигэжэ монсойhон ургамалнуудыень эрдэмтэд шэлэн абажа, ерэхэ жэлэй тарилгада үрэhыень суглуулдаг байгаа. Иигэжэ Эстониин эрдэмтэд жэл бүри томо, hайниинь шэлэ шэлэhээр, 14 жэл соо шэмэ hайнтай далбагар ногоон набшаhатай, шүүhэлиг томо эдеэтэй (узууртай) шэнэ сортын брюквэ бии болгоhон байна. Энэ шэнэ сортын брюквэ шэнжэлгэ хэгдэжэ, бии болгогдоhон газарайнгаа нэрээр «куузику» гэжэ алдаршаhан юм.

Манай республикада hаяхан болотор тэжээлэй корнеплодуудhаа турнепс, свёкло, брюквэ, морхооб таригдадаг байhан. Эдэ ургамалнууд бага ургаса үгэдэг (гектарhаа оройдоол 40—150 центнер).

1963 онhоо хойшо Буряадай АССР-тэ куузикугай үрэhэн асарагдаад, таригдажа эхилээ hэн. Тэрэ гэhэнhээ хойшо мүнөө хүрэтэр энэ шэмэтэ ургамал манай колхоз, совхозуудай полинууд дээрэ ёhото hуурияа эзэлэнхэй. Тэрэнэй юундэ иимэ ехээр таригдадаг болоhон ушар шалтагааниие мэдэхын түлөө Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин хэhэн шэнжэлгын дүнгүүдээр табигдаhан таблица харая:

	Гектар бүриhөө 3 жэл соохи дунда зэргын ургаса (центнерээр)			
	Корнеплодуудынь	Эшэнь	Тэжээлэй единицээр	Шэнгэсэтэй протеин
Рассадаар hуулгагдаhан куузику	897	247	173,3	11,2
Үрэhээр таригдаhан куузику	694	235	140,5	9,3
Тэжээлэй брюквэ	604	211	96,2	7,3
Саахарай свёкло	245	167	85,8	6,4
Турнепс	828	187	95,1	5,8
Свёкло	320	117	50,4	3,5
Морхооб	247	70	40,5	2,6

Эдэ тоо, баримтанууд дээрэhээ харахада, куузику хадаа бэшэ ургамалда орходоо жэшээгүй ехэ шэнгэсэтэй протеинтэй корнеплодуудые ба ногоон набша үгэдэгынь элирнэ. Тиихэдээ куузикугай набшаар орой намар болотор малые эдеэлүүлжэ болоно. Гадна куузику C, B, B_1 витаминуудаар ба саахараар баян юм. Тиимэhээ куузикуе малда эдюулхэдэ, үнеэд үбhэ тэжээлдээ дуратай болоно, hүеэ нэмэдэг байна. Мүн куузику эдиhэн үнеэдэй hүн hайхан, ямаршье ондоо амтагүй байдаг.

Туршалгын станциин шэнжэлгын дүнгүүдhээ харахада, мүнөө республикымнай колхоз, совхозуудта дунда зэргээр гектарhаа 300-hаа 600 центнер хүрэтэр куузику хуряагдадаг болонхой. Гэхэтэй хамта, энэ шэмэтэ ургамалые ургуулхадань hургуулиин үхибүүд ехэ туhа хүргэнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай республикын бүхы аймагуудта ажаллаhан 300 гаран hурагшадай бригада 1470 гектарта куузику тарижа, гектар бүриhөө 430-haa 700 центнер хүрэтэр ургаса хуряагаа hэн.

Жэшээнь, Улаан-Үдын аймагай Ехэ-Куналейн дунда hургуулиин hурагшад 8 гектарта куузику тарижа, гектар бүриhөө дунда зэргээр 500 центнер хуряаhан. Тиихэдэ Яруунын аймагай Нарhатын дунда hургуулиин hурагшад гектар бүриhөө дунда зэргээр 600 центнер куузику хуряан абаа.

Манай багшанарай институдай туршалгын участок дээрэ куузику 1967 онhоо таригдажа эхилээ hэн. Энэ саг соо куузикуе ямар аргаар тарихаб, хэдыдэ тарихаб гэжэ шэнжэлэгдэhэн байна.

Куузику хоёр жэл соо ургадаг юм. Түрүүшын жэлдэ илангаяа hайнаар үндэhэниинь хүгжэдэг. Тиихэдээ монсойжо, зузаан хальhатай, амтатай сагаан эдеэтэй болодог. Энэ жэлэйнь ургалтые гурбан үе болгон илгадаг. Нэгэдэхи үедэ үндэhэниинь ба набшаhаниинь ургана, хоёрдохи үедэ корнеплодынь томо болоно, гурбадахи үедэ корнеплодынь эдеэшэнэ. Хоёрдохи жэлдээ куузикугай эшэ, набшануудынь ургажа, 100—120 сантиметр үндэр болодог. 70-аад хоног ургаад байхадаа үрэhөө үгэнэ.

Куузикуе үрэhөөрнь, рассадаар hуулгадаг. Рассада тарихадаа, куузикугай үрэhые хүйтэн парник соо hуулгадаг. Тиихэдээ шоройень hайса шэбхэжүүлээд, 15 сантиметр зузаанаар дэбдижэ үhалдаг. Нойтон шорой соо хоорондоо 6 сантиметр зайтайгаар үрэhэнүүд hуулгагдажа, үшөө дахин үhалагдана. 5-6 хоногой үнгэрхэдэ ногоон набшаhахануудынь бултайна. Куузикугай рассадые капустынхидал тон адляар харууhалдаг. Түрүүшээр рассадын ургажа байhан парнигууд хододоо хушаатай байгаад, дулаахан үдэрнүүдтэ бага багаар hалхитуулагдадаг. Тииhээр байтар, май hарын хахадлаха үеэр үдэртөө нээлгэтэй байлгагдадаг болоно. Рассадануудай полидо гаргагдажа hуулгагдахаар сагай дүтэлхэдэ, парнигуудые үдэр, hүнигүй ходо нээлгэтэй байлгаха ёhотой. Парник соохи хүрьhэнэйнь хаташахагүйн түлэ ходо үhалжа байха шухала.

Куузикугай рассадые полидо май hарын hүүл багаар гаргажа тарина. Тиихэдээ газарыень 20 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалжа, hайса борнойлжо жэгдэлээд, органическа болон минеральна үтэгжүүлгэ хэhэнэй hүүлээр рассадаяа 60x60 сантиметр зайтай квадрадаар hуулгадаг.

Зарим ушарта куузикуе рассадаарнь бэшэ, харин үрэhөөрнь таридаг. Энэ ушарта гектар газарта 2 килограмм үрэhэн гаргашалагдана. Тиихэдээ тэрэниие хоорондонь 60 сантиметр зайтайгаар зурылгажа хаяна.

Үрэhөөрнь таригдаhан куузикугай түрүүшын набшаhанай бултайгаадхихада гү, али рассадануудай hуулгагдаадхиhан хойно зурууд хоорондохи зайе культиватораар элдүүрилдэг юм. hүүлээрнь культиватораа хүндэлэн ябуулжа, шоройень обоолдог. Тиигээд саашадаа элдэб хорхой шумуулнуудай, бог үбhэнэй бии болохые хаража байха шухала. Хорхой шумуулнуудые хюдалгада гексахлоран хоро хэрэглэгдэдэг.

Манай республикын байгаалиин уларилда тааража ургаhан корнеплодууд соохоо куузику бултанhаань олзотой байhаниинь арсалтагүй.

А. КАПУСТИН,
Буряадай АССР-эй габьяата агроном.

ЗОРИГ БАДАРУУЛНА

Малhаа ашаг шэмэ абалга, hү, мяха, ноохо, үндэгэ гүрэндэ худалдалгаар республикын аймагуудай дунда ойн баярай 1970 ондо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ Зэдын аймаг эрхимлэбэ. Энэнь Зэдэ—Борьёогой, Инзагата—Үшөөтэйн, Сагаатай—Бургалтайн, Алцак—Ториин малшадай зориг бадаруулжа, амжалтаhаа амжалтада уряална. Энэл мүрысөөнэй эршэ долгин соогуур урда жэлэйхидэ орходоо хоёр дахин олон хонишон-зуутан дэбжээ бшуу.

Тиигэжэ түс аймаг 1970 ондо гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 102, hү—136, ноохо—108, үндэгэ 198 процент дүүргэhэн байна. 1970 онойнгоо дүнгүүдээр социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан тугые 1000 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар абаха болоhон тухай мэдээсэлые Зэдын хүдөө ажалшад баяр баясхалантайгаар угтаба. Тиигээд мүнөө хаанашье ябахада, КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ социалис мүрысөөн шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэржэ, малшад, механизаторнууд урма зориг ехэтэйгээр ажаллажа байна.

Январь hарын hүүлшын үдэрнүүдтэ түрүүшын хурьгад абтажа захалаад, олонхи ажахынуудта түл абалгын халуун хаhа эхилшэнхэй. Зарим отаранууд 200—250 хурьгадтай болоод байна. Мүнөө жэлдэ үйлэдбэриин түсэб болон абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө хонишон бүхэн оролдоно.

— Нёдондо манай совхоздо дүрбэн хүн лэ 100-hаа 100 гаран хурьга абаа hэмди. Мүнөө жэлдэ иимэ зорилго урдаа табиhан хүнүүд олон, зуутанай олошорхонь лабтай,—гэжэ Оёорой совхозой түрүү хонишон Дэмбэрэл Доржиевич Жамбалов хөөрэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ hүүлшын түл үгэhэн хүгшэрhэн хонидhоо 100-най 94 хурьга түлжүүлhэн Ториин совхозой залуу хонишон Василий Семенов мүнөө жэлдэ шэнэ түрэхэ хонидhоо 100-най 95-hаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ социалис уялга абаад, оролдосотой шударгыга... лажа байнхай. Нүхэр ... февраль hара гаратар 10... хурьгатай болоод байгаа.

Борьёо, Инзагата, ... Сагаатай, Бургалтайн ... шэнэ түл абалгаяа бэлэ... гэсөөр угтажа, hая hа... шын хурьгадые абажа... Хонин ажалда олоороо ... дэлхыень уряалжа, XX ... дын нэрэмжэтэ колхозой ... молшууд, залуушуул ай... залуушуулда hая хандаба.

Мүн колхоз, совхозу... шад, хүдөө ажахын мэ... шэнэ шэнэ уялгануудые ... партиингаа XXIV съезды... амжалтаар угтахын түлө... жэ, социалис мүрысөө д... жэ байна.

Д. ЦЫРЕНЖА...

КРАСНОЯРСКА ХИЗААР. Ачинсна глиноземно комбинат наймадахи табан жэл соо бодхоогдоhон юм. Энэ предприяти багша Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо түрүүшынгээ продукци гаргажа эхилhэн юм.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбинадай нэгэ цех.

ТАСС-ай фотохронико.

ХАШАРАГ БУХ... 3 ЦЕНТНЕР ТАТА...

hаяхан Хужарай от... ниин шахамалнуудай ... тын хоёр зуун таби ... хашарагууд түд бүр... дунда зэргээр 302 ... грамм шэгнүүртэйгээ... рэндэ тушаагдажа, «Ко... низмын зам» колхоз гү... дөө мяха худалдаха ... жэлэйнгээ түсэб дүүр... Эндэ гүүртые даагша Са... Банзаракцаев, залуу ... шан Иван Бороноев, пен... нер Цэжэд Бадмаева гэ... дэй оролдолгын аша эли... рагдана. Мүнөө тэдэ... үшөө зуу гаран шахам... нуудые абаад, түрэл ... тиингаа ээлжээтэ XX... съездын нээгдэхэ үдэр... лотор гүйсэд таргалуул... гүрэндөө худалдахые ор... дожо байнхай.

В. БАЛДАНОВ
Захааминай аймаг.

Үзэл сурталай хүдэлмэриин дүй дүршэлһөө

ХЭЛЭҺЭН ҮГЭДӨӨ ХҮРӨӨ

...гарһэн табан жэлэй туршада ...-Шэбэрэй Никольск тосхоной ...шадай хэһэн бүтээһэн юумэн ...һэнние баталхын тулада хэ...дэн тоо, баримтануудые дурдая. Мяха, һү абаха, гүрэндэ худалда... табан жэлэй, мүн үнгэрэгшэ жэ...эй түсэб Ленинэй нэрэмжэтэ ...оз сум дүүргээ. Табан жэлэй ...шада эндэхи колхознигууд хэдэн ...мянган центнер һү, мяха, ноохо ...бусад эдеэ хоолой зүйл түсэб...гадуур гүрэндэ худалдаһан бай...гэжэ абаһан социалис уялга...аа сум дүүргэжэ шадаа.

...на хугасаа соо тус колхозой ...ын баяжаа, бэхижээ, аймаг соо... түрүү зэргэдэ гараа. Үйлэдбэ...эй гол хэрэгсэл түхеэрэлгэнүү... (машина техникэ болон буса...) ашаг үрэ ехэтэйгээр ашагладаг ...һыень тус артелиин ажахын ур... гэршэлнэ. Энээнтэй хамта, кол...й мүнгэн олзо ургаа, колхозни...дай салин ехэ болоо.

Артелиингээ экономико хүгжөө... имэ амжалта туйлахын тулада ...скын колхознигууд ехэ хэ... оролдолго гаргаһан байна. Пар... XXIII съездын зааһанай ёһоор, ...озой партийна организаци ажал... хүмүүжүүлхэ, ажалайнь ...бхи үүсхэл бадаруулхын тулада ... хүдэлмэри ябуулаа гэжэ хэлэхэ ...бди. Колхозой гол шухала ...нуудта коммунистнууд тү... һуури эзэлнэ. Жэшээнь, һаа...хоёрдохи фермэдэ һаалишан ... Брылева, мал шахалгын гүүр... тэдэ Н. К. Кравцов, комбайнер Н. В. Брылев болон бусад ехэ амжалта туйлаа.

Колхознигуудай дунда политическэ хүдэлмэри ябуулхын тулада 20 агитаторһаа бүридэһэн агитколлектив байгуулагданхай, 18 политинформатор бии юм. Гадна «Знание» бүлгэмэй лекторнууд хүдэлжэ байнхай. Партийна организаци үзэл сурталшадай хүдэлмэридэ һаналаа ходо табижа, туһаламжа үзүүлжэ байдаг юм. Үзэл сурталай хүдэлмэри үрэ ехэтэйгээр ябуулхын тулада агитаторнуудай, политинформаторнуудай, лекторнуудай, соёлой эмхи зургаануудай ябуулха хүдэлмэрииие бултыень хамтадхаһан түсэб табидаг гуримтай. Энээнэйнгээ ёһоор хүдэлхэдөө, һара соо малай фермэ, гүүртэ, отарануудта, бригада, фермэнүүдтэ политинформатор 3 дахин хөөрэлдөө хэдэг, агитатор нэгэ ябадаг, лектор нэгэ удаа лекци уншадаг, библиотекын хүдэлмэрилэгшэ 2 удаа, кино мүн лэ хоёр дахин харуулдаг байна. Политинформатор бүхэн тэмдэглэлэй дэбтэртэй, һарын эсэстэ тэрэнээ партийна бюродо тушаадаг гуримтай. Тэрээн соонь зоной һураһан асуудалнууд, һанамжа дурадхалнууд бэшэгдэнхэй байдаг юм.

Ажалшадай дунда политическэ хүдэлмэри иимэ гуримаар ябуулхада, хүн зонтой холбоо барисаан улам ургадана, коммунистнууд, колхознигуудай эдэбхи үүсхэл бадаруулха хэрэгтэ түлхисэ боложо үгэнэ. Политинформаторнууд А. Т. Онтобоева, И. И. Бодров, В. И. Варфоломеева, М. Р. Ерофеева гэгшэдэй наймадахи табан жэлэй дүнгүүд тухай, зохёон байгуулхы ажалай программа, съездһээ съезд хүрэтэр гэһэн хөөрэлдөөнүүдые хэхэдэнь, зонууд илангаяа һонирхоно. Тоо, баримтануудые согсолжо, сасуулжа үзэнэ, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй, жэшээнь, 1-дэхи классай мастер-малшан нэрэ зэргэтэй гахайшан А. И. Иванова, шубуушан У. Ф. Зуева, һаалишан Ф. Д. Матвеевская болон бусадай дүй дүршэл тухай эдэнэр һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэнэ. Эдэнэр—наймадахи табан жэлэй габшагайшуул үни хада табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэнхэй.

Политинформаторнууд, агитаторнуудай ябуулдаг политическэ хүдэлмэриин ашаа үрэ юун дээрэ харагданаб гэхэдэ, хүнүүд дааһан хэрэгэйнгээ түлөө харюусалгаяа дээшэлүүлнэ, улам һайнаар, үрэ ехэтэйгээр хүдэлхэ гэжэ шармайн оролдоно.

Үзэл сурталшадай хурса зэбсэг болохо үнэн үгэ хүн зониие зоригжуулна. Энээндэ нэгэ иимэ жэшээ дурдая. Колхозой хонишодой хоёр отарада ажал хэрэгынь урагшагүйдэбэ, бэрхэшээл тохёолдобо. Политинформаторнууд хөөрэлдөө хэхэдээ, энээн тухайдань хүнүүдтэ дуулгаһан байгаа. Уданшьегүй коммунистнууд М. П. Парфенов А. Ф. Калашников хоёр эдэ отарануудай хонишодто туһалалсахаяа ошоо һэн. Эдэнэр ехэ хэшээл оролдолгоёо гаргаа һэн. Энээнэйнь ашаа үрэ—ленинскэ ойн жэлэй уялга сүм дүүргэгдээ. Үнэн үгөөрөө ойлгуулжа, этигүүлжэ шадаа һаа, хүн зон гээшэ хада уула урбуулжа хаяха гээд эндэхид зүб ярилдана ха гэжэ һанаа һэм.

Никольскын колхознигууд партиин XXIV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оронхой, энэ ехэ удэртэ ажалай бэлэг барихаар хүдэлжэ байна. Энэ мүрысөөндэ ажалай түрүүшүүл улам олошорно. Колхозой гахайн фермэ ехэ амжалта туйлаа. Съездын урда тээхи мүрысөөнэй дүнгүүд һая гаргагдаба. Энээнэй ёһоор КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой, аймагай гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо үгтэһэн байна.

Мүрысөөе улам тодорхой тодо, дэлисэтэй болгохын тулада колхозой партийна организаци бодомжолдог, шэнэ оншо арга саг үргэлжэ бэдэрдэг юм. Колхозой эдэбхитэдтэй хамта партийна организаци бригада, фермэнүүдэй хоорондохи, газар таряалангай, мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй мүрысөөнэй дүрим ехэ наринаар зохёодог. Таряашадай мүрысөөнэй дүнгүүд тарилгын, ургаса хуряалгын үедэ гаргагдажа байдаг, мал ажалда хүдэлэгшэдэй дүнгүүд: һаалишадай—10 хоног соо, бригадынхи—һара соо, колхозой дүн квартал соо нэгэ удаа гаргагдадаг гуримтай. «КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөнэй илагшада» гэһэн вымпел мүрысөөндэ түрүүлһэн хүндэ барюулагдана, фермэ, бригадануудта—дамжуулгын Улаан туг үгтэдэг юм.

Партийна бюро социалис уялгануудай дүүргэлтые ходо шалгана. Бүхы коллективэйнгээ ажал хэрэгэй түлөө коммунистнуудай, бүхы хүнүүдэй харюусалга дээшэлүүлхэ, «Шинии хажууда ажалладаг нэгэшье хүн гээгдэхэ ёһогүй» гэһэн ёһо гуримаар хүдэлхэ заншал гуримшажа байна. Жэшээнь, хонишон С. Н. Парфенов А. Н. Калашников нүхэрөө ажалайнгаа оншодо һургаһаниинь, мүнөө гээгдэжэ ябаһан отара тушаажа абанхай хүдэлнэ. Гартаа эди шэдитэй бэрхэшүүл залуушуулые шефтээ абаад, ажалай дүршэлдэ һургадаг гуримтай болонхой. Жэшээнь, эрхим гахайшан Анна Ивановна Иванова хорин жэлдэ хүдэлхэдөө, 10 хүниие мэргэжэлдээ һургаа. Түмэршэ дархан Ефим Трифонович Калашниковай 11 шабинар колхоздоо ажаллана. Эдэнэрынь мүнөө элитэ механизаторнууд болотороо ургаа.

Партиин ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай бэшэгээр эндэхи колхознигууд доторойнгоо нөөсэ, арга боломжонуудые хүсэдөөр хэрэглэхэ, бүхы юумэеэ арьбалха гэжэ оролдонод. Энээнэй ашаар продукциин өөрынь үнэ хямдаруулхын түлөө тэмсэнэ. Бүхы юумэеэ алмаха арьбалха тухайда эндэхид яһала һанаагаа табидаг гэхэ зэргэтэйбди. Продукциин өөрынь үнэ зарим тэды хямдараа. Хэрбээ 1966 ондо центнер мяханай өөрынь үнэ 22 түхэриг 60 мүнгэтэ болоһон һаа, 1970 ондо —19,60 түхэригтэ болоо. Центнер һүн—22-һоо 110 түхэригтэ болотороо хямдараа. Энээнтэй хамта, партийна нэгэ суглаан дээрэ коммунист Феофан Леонтьевич Калашниковай энээн тухайда хэлэһые эндэ дурдалтай: «Бидэнэр, коммунистнууд, ниитынгээ ажал хэрэгэй түлөө юунһээшье ехээр һанаа үнөөгөө зобохо, алад хараха, хёрхо нюдэтэй байха ёһотойбди. Хүн бүхэнэй хубита нэмэри нэгэдэжэ, колхоздомнай амжалта асарна бшуу».

Хүн зоной дунда ябуулдаг политическэ хүдэлмэреэ улам хурса удхатай, тодо, оншотой болгохын тулада колхозой партийна организаци оролдолго хэшээл гаргадаг юм. Эндэхи соёлшод олон үсөөншье хадань, хамаагүй, хүнүүдтэй уулзадаг, хөөрэлдэдэг гуримтай. Мүн шэнэ совет ёһо заншал гуримшуулха тухай хэмжээ ябуулгануудые эндэхид бэелүүлнэ. Жэшээнь, таряашадай бүлэдэ оролгын ёһолол хэдэг болонхой. Үнгэрэгшэ хабар Никольскын дунда һургуули дүүргэһэн 80 хүбүүд, басагад иимэ һайндэртэ хабаадажа, таряашан солотой болоо һэн. Мүнөө жэлдэшье иимэ хэмжээ ябуулга үнгэргэхөөр бэлдэжэ байнад.

Хориин Онинноборскын соёлшодой жэшээгээр Никольск нютагай үзэл сурталшад, соёлшод политическэ, соёлой хүдэлмэриеэ улам аша үрэ схэтэй болгохо хүсэлэнтэй хүдэлжэ байна.

В. РИНЧИНОВА,
КПСС-эй обкомой инструктор.

Соведүүдэй хүдэлмэри

Сашаанхи зорилгоёо хараалба

Аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй ээлжээтэ XII сесси боложо, арадай ажахые хүгжөөхэ 1971 оной түсэб» ба «Аймагай 1970 оной бюджедэй дүүргэлтэ тухай» асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ. Түрүүшын асуудалаар аймсоведэй гүйсэдкомой түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ, депутат С. Я. Варфоломеева, хоёрдохёорнь—финансын таһагай даагша, депутат Н. И. Сантуев элидхэлнүүдые хээ.

Элидхэлшэд болон үгэ хэлэгшэд табан жэлэй түсэбые зүбшэн хэлсэхэдээ, хэрэглэгдээгүй нөөсэ, дутагдалнуудтаа гол анхарал хандуулба. Таряан, мал ажалай гол продукциинуудые гүрэндөө худалдаха табан жэлэй түсэб, мүн 1970 оной түсэбөө үлүүлэн дүүргэгдэбэшье, хэрэглэгдээгүй нөөсэнүүд үшөөл олон байна. Жэшээнь, аймаг дотор мал үшөөл гараална. Энээнэй гол шалтагаан—үбһэ тэжээл дуталдана, ветеринарна албан мүнөөнэй эрилтэдэ харюусамаар хүдэлнэгүй. Аймагай ажахы бүхэндэ дунда зэргээр 1816 толгой эбэртэ бодо мал, 15 мянган хонин, 1080 толгой гахай хүрэдэг. Гэхэ зуура жэл соо аймагай ажахынуудта 1603 толгой эбэртэ бодо мал, 16851 хонин, 4769 гахай гарзалаа гээд ЦСУ-гай мэдээн харуулагдана. Тиихэлээрээ жэлэй туршада аймаг дотор бүхэли ажахын адууһа мал гарзада ороһон болоо бшуу. Хэрэглэгдээгүй нөөсэнүүд иимэ эдэл ха юм.

Гэхэ зуура гүрэндэ мяха худалдаха табан жэлэй, 1970 онойнгоо түсэбые аймагынь дүргэжэ шадаагүй. Энээн тушаа сесси дээрэ шанга шүүмжэлэл гаргаа. Мал ажалай зэргэ эрхилэгдэжэ байһан тушаа жэшээ тогтоходоо, «Коммунизм», «Путь Ленина» колхозуудые жэшээн болгобо. Түрүүшынь колхозой зуун үнеэнһээ 87 тугал, 91 хурьга абаад байхада, нүгөөдэнь 67 тугал, 66 хурьга түлжүүлээ. Ниитын малай гарзалалга «Путь Ленина» колхоздо нүгөөдынхиһөө хоёр дахин үлүү олон.

Ажалшадые һуудал байдалай хэрэгсэлнүүдээр хангадаг комбинадай, худалдаа наймаанай, соёлой, медицинын, автотранспортын, хэлхээ холбооной, харгы замай, барилгын эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ ушардаг дутагдалнууд тушаа сесси дээрэ горитой шүүмжэлэл гараа. Ялажашье һаань бэшэ, харин гаргаша багатайгаар түсэбөө дүүргэхэ, үйлэдбэреэ ашаг үрэ ехэтэйгээр эрхилдэг болохо зэргэтэйбди гэһэн нэгэл һанал бодол—элидхэлшэдэй, үгэ хэлэгшэдэй дурадхалай гол удхань байгаа.

Жэя соо хүдэлөөд, олзо доходгүйгөөр гараха гээшэ юуб? Доход гээшэмнай бүхы хүдэлмэриин хэмжүүр шуу. Экономико тушаа анхаралаа ёһотоор хандуулнагүйбди, нюдэ балай хүдэлнэбди. Гүрэнэй банкын, аймсоведэй гүйсэдкомой финансын таһагай хүдэлмэрилэгшэд энэ ушарые саг үргэлжэ анхаржа, ажахынуудта тодорхой туһаламжа үзүүлжэ байха уялгатай. Гэбэшье тэдэнэй зүгһөө бодото туһаламжа абадаггүйбди гэжэ «Знамя Ленина» колхозой түрүүлэгшэ, депутат Ц. С. Семенов үгөө үргэлжэлүүлбэ. Колхознигуудай үүсхэлдэ, хүн зоной дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ халуун анхарал хандуулха шухала гэжэ «Правда» газетэ бэшэнэ. Энэ талаар һүүлэй үедэ партиин райком, аймгүйсэдкомой зүгһөө горитой хүдэлмэри ябуулагдана. Гэбэшье дутагдалнууд үшөөл бии. Аймагай түбһөө заримашуул ябууд дундаа малшадые дайраад гарадаг. Хонон үнжэн байжа, ажал хүдэлмэритэйнь гүнзэгыгөөр танилсадаггүй, бодото туһаламжа үзүүлдэггүй.

Шухала хэрэгсэлнүүдые худалдажа абаад, өөһэдынгөө хүсөөр хонидой отарануудта электрын гэрэл оруулха гэхэдэмнай, «Сельэнергынхид» хоридог. Тусхай бригада ерэхэ гээд найдуулдаг. Тэрэнь мүнөө хүрэтэр үгы байһаар гэжэ үгэ хэлэгшэ нүхэр Семенов шүүмжэлбэ.

Оньһон техникэ болон бусад зүйлнүүдые худалдажа абаха, барилга хэхын тула гүрэнэй банкһаа нилээд ехэ мүнгэн ажахынуудта урьһаар үгтэдэг бээ. Тэрэниие зүбөөр хэрэглэхэ, эгээл шухала һалбарида гаргашалха хэрэгтэй бшуу. Гэбэшье олонхи ажахынууд энэ мүнгөө зүбөөр хэрэглэжэ шаданагүй гэһэн шүүмжэлэл гараа. Энэ талаар Суулгын совхоздо яһала һайн. Тус совхоз урьһаар абаһан мүнгөөрөө жэл соо малай комплексэ һайн байра барижа ашаглалгада тушаагаа. Мүнөө тэндэнь залуу мал шахагдан таргалуулагдана. Хэһэн гаргашань өөрыгөө харюулжа эхилээ. Харин «Родина» колхоздо хэдэн жэл удаагаар һаалиин шэнэ фермэ баригдажа байдаг. Тэрэнь мүнөөшье ашаглалгада үгтөөдүй.

Холын малшадай һуудал байдалда анхарал багаар хандуулагдана. Тэндэ аптечкэнүүд байдаггүй, саг зуурын түргэн туһаламжа үзүүлэгдэнэгүй. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэ бүхэндэ хүнгэн машина бии. Теэд тэдэнэр малшадта ошоходоо, фельдшернүүдые машинадаа һуулгаад ябуулха дурагүй байдаг. Малшад, механизаторнуудай бэсын элүүрые шалгаха гэхэдэ, зарим хүтэлбэрилэгшэд мүнөө забда сүлөөгүйбди, хабартаа шалгаарайгты гэһэн шалтаг баридаг гээд аймагай главна врач А. Т. Тимербаев хэлэбэ. «Хүнүүд паспортда няахаар дүрэеэ буулгуулха, үһэеэ заһуулха болоходоо Мухар-Шэбэр ошодог. Тиигэжэ хүдэлмэриин хоёр үдэр гээдэг. Бидэ фотограф, парикмахернуудые олоод, тосхондоо хүдэлгэхэ гэһэн гүйлтатайгаар аймагай ажаһуудал хангаха комбинадта хоёр жэлэй саада тээ хандаа һэмди. Мүнөөшье болотор ямаршье хэмжээн абтанагүй. Фотограф ажал оложо ядаад, ондоо тээшээ ябашоо. Тиихэдэ гэртээ өёдол хэхэ дуратай эхэнэрнүүд тосхондомнай олон. Теэд комбинадай хүтэлбэрилэгшэд энээн тушаа бахал анхардаггүй байна»,—гэжэ Хушуун-Үзүүрэй сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Д. Д. Дамбаев хэлэбэ.

Колхозууд хоорондын барилгын эмхи 4-дэхи СМУ-гай барилгын участок хоёр аймаг дотор барилга хэдэг юм. Эдэ хоёр хүдэлмэреэ хүшэ хүрэнэгүй. Тиимэһээ 4-дэхи СМУ-гай участогые барилгын тусхай эмхи болгохо, Мухар-Шэбэр тосхондо гурбан худаг нэмэжэ малтахын, соёлой гуламтануудые түлеэгээр хангахын тула мүнгэ ехээр һомолхо гэһэн дурадхалнууд оруулагдаа.

Сессидэ хабаадагшад арадай ажахые хүгжөөхэ 1971 оной түсэб, аймагай бюджет, 1970 оной бюджедэй дүүргэлтэ тухай шиидхэбэриие нэгэн дуугаар баталан абаа.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

Польшын Арадай Республикада һүүлэй жэлнүүдтэ хартаабха ехээр таридаг боложо байнхай. Ороной научно-шэнжэлгын институдуудай хүдэлмэрилэгшэд хартаабхын шэнэ сорт гаргаха талаар мүн лэ ехэ ажал хэнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Белостокско воеводствын станциин хүдэлмэрилэгшэд Данута Желожовска, Мария Сменска гэгшэд шэнжэлгэ хэжэ байна.

ЦАФ—ТАСС-ай фото.

БАЯСХАЛАН ХҮРГЭНЭ

Улаан-Үдын Октябрьска районой түб гудамжа—В. Терешковагай нэрэмжэтэ үйлсэ. Хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангадаг комбинадай эрэшүүлэй залай мастернуудтай һаяхан танилсабабди. Эдэнэрэй дундаһаа бригадир Е. А. Решитовагай халаанай мастернууд хододоо амжалтатай, түрүү зэргэдэ ябадагаараа мэдээжэ болонхой байба. Эндэнь зургаан хүн хүдэлмэрилнэ. Үнгэрһэн жэлэйнгээ түсэбые тус бригада 115 процент дүүргэһэн байна. Мүн шэнэ жэлдэшье энэ коллектив туйлаһан амжалтаа арьбадхан, һайн үрэ дүн харуулжа эхилбэ.

Мастернууд һара бүри хүдэлмэриингөө дүнгүүдые һайжаруулха зорилго урдаа табина. Юуб гэхэдэ, эдэнэр бүхы совет арадтаяа хамта КПСС-эй XXIV съездые ажалай бэлэгтэйгээр угтаха гэлсээ ха юм. Тиимэһээ Решитовагай бригадын гэшүүн бүхэн энэ һайндэрые ажалдаа эрхим амжалтатай угтаха ехэ зорилго урдаа табиһан байгаа.

Январь һарынгаа түсэб энэ коллектив үлүүлэн дүүргэнхэй. Хэрбээ гэшүүн бүхэн 220 түхэригэй түсэбтэй һаа, тэрэнээ 225-һаа 253 түхэриг хүрэтэр дүүргэһэн байна.

Коммунис ажалай ударник Г. В. Драгоценных комбинадта 19 жэлэй туршада хүдэлнэ. Тэрэ арбан таба наһатайһаа хүдэлмэрилжэ, хүнэй үһэ заһадаг мастер болонхой юм. Тиихэдээ гансал эрэшүүлэй үһэ заһадаг.

...Эрэшүүл үһэеэ заһуулхаяа орожол байна. Судна бүтээлгын заводой хүдэлмэришэн Владимир Цырендоржиев городой түбтэ ажаһуудагшье һаа, эндэ сэхэ ерэжэ, Г. В. Драгоценныхтэ үһэеэ заһуулдаг зантай. Хурдан хайша хаб-яб хиргаад, үһэнэй машина туршагэнөөд, пульверизатор шүүлад лэ, хэдэн минутын турша соо заһабари хэгдээдхинэ. «Молодежная», «Канадка» болон бусад прическонуудые хүүлэжэ, залуухан, зохидхон болоһон эрэшүүл мастернууд В. П. Епейкина, К. К. Монтосова, М. А. Акимкина гэгшэдтэ баяр баясхалан хүргэһөөр газаашаа гараха юм.

Тэдэнэй бригадир Е. А. Решитова нүхэдтөө хододоо һайн жэшээ харуулдаг, залуушуулда һургаал заадаг хүн. Коммунис ажалай ударнигай үндэр нэрэ зэргээ наринаар тэрэ сахидаг юм. Ойн баярай жэлдэ медаляар шагнагдаһаниинь энээндэ гэршэ болоно бшуу.

В. ТОКТОХОЕВА.

ТОСХОНЬОО ХОНИШОДОЙ БАЙРА ХҮРЭТЭР

Манай ороной хүдөө нютагуудай 22 миллионһоо үлүү арад зон мүнөө газ хэрэглэдэг болоо. Энэнь 1965 онойхиһоо 8 дахин олон болоно!

Таряашадай ажабайдал он жэлэй ошохо бүри городойхитой адлирхуу боложо байнхай. Керосин, түлеэ, шулуун нүүрһэн түригдэжэ, хүдөө ажахын үйлэдбэри дээшэлүүлхэ, тосхоной арад зоной ажабайдал һайжаруулха хэрэгтэ газ тон ехэ удха шанартай болоно.

Хүдөөгэй районуудта газификаци хэдэг гол организациин—«Союзгазификаци» гэжэ бүхэсоюзна нэгэдэлэй главна инженер И. И. РАДЧИК гэгшэтэй ТАСС-ай корреспондент хөөрэлдэһэн байна.

— Хүдөө ажахыда газ хэрэглэлгые үргэнөөр дээшэлүүлгэдэ ямар юумэн туһалааб?

— Нэн түрүүлэн газова ба нефтехимическэ промышленностиин хурдан түргэнөөр хүгжэлтэ. Тэрэнэй ашаар хүдөө нютагуудта газификаци индустриальна үндэһэ һуури дээрэ эрхилхэ аргатай болообди, мүн тиихэдэ энэ хэрэг гүрэн түрын удха шанартай болгогдоо. Жэшээлбэл, наймадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хүдөө нютагуудай хэрэглэмжэдэ оройдоол 52 мянган тонно шэнгэдхэгдэһэн газ үгтэдэг байбал, 1970 ондо 500 мянга шахуу тонно хэрэглэгдэһэн байха юм. 10 шахуу дахин дээшэлээ!

Ажал хүдэлмэринь хоёр шэглэлтэйгээр ябуулагдаа. Хүдөөгэй ажалшадай гэр байрада газ оруулагдаа, мүн тиихэдэ хүдөө ажахын үйлэдбэридэ газ хэрэглэдэг боложо эхилээ. 1965 ондо хүдөө нютагай үйлэдбэриин оройдоол 300 гэр газаар дулаасуулагдадаг байһан юм.

Шэнгэдхэгдэһэн газ хадагалха, хубаарилха склад болон баазанууд богонихон болзор соо бодхоогдоо. Тиихэдэ баллонуудые һэлгэхэ пунктнууд, тусхай автомашинанууд бии болгогдоо, хэрэгтэй кадрнууд бэлэдхэгдээ. Хүдөөгэй ажалшадай эрилтэ хангаха талаар заводуудта ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

Ехэ ажал хэгдээ! Үйлэдбэриин томо 5 мянга шахуу объектнүүдтэ 1970 оной туршада газ оруулагдаһан байна. Мүнөө хүдөө ажахын һалбари бүхэндэ газ хэрэглэгдэдэг болоо. Адууһа малай фермэ ба шубуунай фабриканууд газаар дулаасуулагдана, хлопок ба ороохо таряан хатаагдана, машина ба тракторай двигательнүүд газаар халаагдана.

— Ажахынуудта ямар ашаг үрэ үгэнэб?

— Ашаг үрэнь тон ехэ! Газаар дулаасуулагдадаг байрада байһан залуу малай үхэл үсөөрнэ, шахамалнуудай шэгнүүр 15—20 процент үлүү ехээр нэмэдэг болоно. Шубуунай фабрикануудые газаар дулаасуулдаг болоһоной ашаар дальбараанууд оройдоошье үхэхэеэ болиһон байна. Малай байра дулаасуулхын түлөө гаргагдажа байһан мүнгэ зөөриин хэмжээн 4-5 дахин бага болоо.

Теплицэнүүдтэ газ ехээр хэрэглэдэг болоһоной ашаар овощой ургаса 1,5—2 дахин дээшэлнэ. теплицын ажахыда гаргашалагдадаг мүнгэ зөөри 10—15 дахин доошолно.

Хүдөө ажахыда газ хэрэглэдэг болохын тула гаргашалагдаһан мүнгэ зөөри тон түргэнөөр «гэдэргээ бусаагдана». Омско областиин «Розовский» совхоз адууһа малай фермэнүүдые газаар дулаасуулдаг болоһонойнгоо ашаар жэл соо 156 мянган түхэриг алмаһан байна. Фермэдэ газ оруулхын тула гаргашалагдаһан нэгэ түхэриг 22 түхэригэй сэбэр олзо үгөө! Иимэрхүү жэшээнүүд олон!..

Казахстанай, Армениин, Киргизэй, Узбекистанай, Прибалтикын республикануудай, Калининградска, Московско, Омско, Тульска болон бусад областьнуудай хүдөөгэй районуудта газ ехээр хэрэглэгдэдэг боложо байнхай. Зарим областьнуудай хүдөө нютагуудай 40—60 процентнь газтай болоо.

Холын хойто зүгэй, Сибириин, Дунда Азиин губитай, хада уулануудтай нютагуудта, холын бэлшээридэхи хонишодой байрануудта автоцистернээр, моринд ашагдаһан баллон соо газ асарагдажа эхилбэ.

Газ хэрэглэхэ таатай зохид түхеэрэлгэнүүдые хонишод болон орошод олоор абадаг болоо. Тэрэнь багахан аад, амарханаар суглуулагдажа, һалгаагдажа байха юм. Бушуу түргэнөөр эдеэ хоолоо бэлдэхэһээ гадна, малдаа уулгаха уһаяашье түргөөр халаажа болохо. Мүнөө ганса Казахстанай хонишодой 50 мянга шахуу гэртэ түхеэрэлгэнүүд бии.

— «Союзгазификаци» нэгэдэлэй отрядууд байгша ондо ямар хэмжээнэй ажал бүтээхэ түсэбтэйб?

— СССР-эй арадай ажахые 1971 ондо хүгжөөхэ түсэбэй ёһоор, хүдөө нютагуудта нэтэ миллионһоо үлүүтэй гэр байрада, хүдөө ажахын үйлэдбэриин 3 мянга шахуу объектдэ газ оруулагдаха юм. Коммунальна болон ажаһуудалай 2 мянган предприятида газай түлишэ хэрэглэгдэдэг болохо. Россин Федерациин, Украинын болон бусад республикануудай газ багаар хэрэглэдэг областьнуудта энэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ болоно.

5 миллион колхозник, совхозуудай хүдэлмэришэдэй һуудал байдал газай хүсөөр энэ жэлдэ һайжаруулагдахаар хараалагдаба.

В. ДОРОШЕНКО,
ТАСС-ай корр.

ТҮСЭБ, БЮДЖЕТ БАТАЛАГДАБА

ЗАКАМЕНСК. (Телефоноор абтаба). Энэ аймагай Соведэй ээлжээтэ сесси һаяхан болобо. Сессиин үзэмжэдэ хоёр асуудал табигдаа:

1. 1971 ондо аймагай арадай ажахые хүгжөөхэ түсэб тухай;

2. Аймагай 1971 оной бюджет тухай.

Нэгэдэхи асуудалаар аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Намжилов С. С., хоёрдохи асуудалаар аймсоведэй гүйсэдкомой финансын таһагые даагша нүхэр Власова Т. П. элидхэлнүүдые хэһэн байна. Аймагай Соведэй саг үргэлжын бюджетнэ комиссиин түрүүлэгшэ, депутат нүхэр Санжитов С. Х. нэмэлтэ элидхэл хээ.

Колхоз болон совхозуудай, промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, сомоной, сельскэ болон поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр аймагай Соведэй сессиин хүдэлмэридэ байлсажа, табигдаһан асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна.

1971 ондо аймагай арадай ажахые хүгжөөхэ түсэб ба бюджет сесси баталан абаа.

Мария Капитоновна Ефремова Улаан-Удын нарин сэмбын фабрикада олон жэл соо хүдэлжэ, коллективэйнгээ дунда хүндэтэй болонхой. Тэрэ үнгэрһэн табан жэлэй түсэбые болзорһоо гурбан һараар урид дүүргэһэн байгаа. Мүнөө партиин съездын хүндэлэлдэ мүрысөөндэ оролсожо, нэгэдэхи кварталай түсэбые мартын 20-до дүүргэхэ зоригонхой. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. Н. Ефремова.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ШЭНЖЭЛХЫ ХҮДЭЛМЭРИИН ДҮНГҮҮД

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай эрдэмтэдэй хамтын суглаан болобо. Буряадай филиалай, тэрэнэй институдуудай, отделениинүүдэй бүхы эрдэмтэд, партийна хүдэлмэрилэгшэд суглаанда хабаадаа.

Буряадай филиалай Президиумэй түрүүлэгшэ, ветеринарна эрдэмэй доктор, профессор В. Р. Филиппов хуряангы үгэ хэлэжэ суглаа нээбэ.

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай 1970 ондо хэһэн эрдэм шэнжэлхэ хүдэлмэриин дүнгүүд тухай Буряадай филиалай эрдэмтэ секретарь, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат А. Б. Соктоев элидхэв.

Удаань тус тус һалбаринуудаар шэнжэлэлгэ хэжэ дүүргэһэн эрдэмтэд элидхэлнүүдые хээ. Геолого-минералогическа эрдэмэй кандидат Г. В. Андреев, физико-математическа эрдэмэй доктор Ч. Ц. Цыдыпов, физико-математическа эрдэмэй кандидат Н. Б. Чимитдоржиев, экономикын эрдэмэй кандидат Г. Ш. Раднаев, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат Ц. Б. Цыдендамбаев гэгшэд элидхэлнүүдые хэһэн байна.

Манай корр.

Улаан-Үдын промышленна предприяти, эмхи зургаануудай уран һайханай бүлгэмүүдэй харалга үнгэрһэн субботодо эхилбэ. Энэ харалгада городой медицинын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Республиканска больницын хүдэлмэрилэгшэдэй уран һайханай бүлгэмэйхид олон ондоо номернуудые уран һайханаар гүйсэдхэжэ, жюрин һайн сэгнэлтэдэ хүртэһэн байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: республиканска больницын хатарай коллективүүд «Молдаванеску», «Коробейники» гэжэ арадай хатар гүйсэдхэнэ. Городой үхибүүдэй хоёрдохи больницын хүдэлмэрилэгшэ Жанна Дружинина ирагуу гоёор дуулана.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ИНДОХИТАДТАХИ ЭЭЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙ ДАЙН ҺУЖЭРӨӨГДЭНЭ

Сошордомо мэдээсэлнүүд Индохитадһаа ороно. Лаос худар зэбсэгтэ добтолгын хэгдэһэн тухайнь телеграфна агентствэнүүд, харин хэблэл мэдээсэнэ. Урда Вьетнамай марионеточнэ сэрэгүүд американ авиацяар дэмжэгдэн, Лаос гүрэнэй хилэ дабажа ороод, тус ороной урда хубидахи Боловен гэжэ дабаан дээрэ үргэн ехэ добтолго хэжэ байха юм. Индохитадай өөрөө эрхэтэ үшөө нэгэ гүрэндэ эсэргүү һэнгэргүй дайн болбол Пентагоной зохёоһон «Дьюи Каньон II» гэжэ нюуса нэрэтэй добтолгын түрүүшын шата болоно. Америкын хэблэлэй мэдээсэлээр, тэрэ добтолгодо Урда Вьетнамай 20 мянган, американ 9 мянган солдат хабаадалсана.

Мүн Камбоджын газар дайда дээрэшье шэнэ интервенци хэгдэбэ. Тэрээндэ хабаадагша 10 мянган сайгон солдат Кампонгтям, Кратие, Мондулькири, Ратанакири провинцинуудта хэһээхы байлдаа хэжэ эхилбэ. Америкын бомбардировщигууд, истребительнүүд, вертолёдууд Урда Вьетнамай сэрэгүүдые дэмжэжэ ябанад.

Лаосто эсэргүү дайн сэрэгээ америкынхидэй үнинһөө хойшо түсэблэһыень бодото баримтанууд харуулна. США-гай авиаци, тэрэ тоодо «В-52» стратегическэ бомбардировщигууд, һүүлэй дүрбэн һара соо Урда Лаосые үдэр бүри хүсэтэйгөөр бомбодожо байгаа. Газарай сэрэгэй добтолон орохын урда үдэр Америкын 400-гаад хирээнүүд аюулта хэдэн зуун тонно ашаагаа энэ район дээрэ шэдэһэн байба.

Лаосто эсэргүү шэнэ добтолго хэгдэжэ байхадань, Сагаан байшан Пентагон хоёр юушье мэдээшэгүй болоод, дуугай һуунад. Теэд дайн сэрэгые шэнээр һужэрөөжэ байһанаа зүбтүүлхэ аргагүй болоходоо, шанга шүүмжэлэлдэ орохобди гэжэ айһандаа президент Никсон болбол США-гай конгрессто дуулганшьегүйгөөр Лаосто интервенци хэхэ шиидхэбэри гаргаба гээшэ аа гү гэжэ бодомоор. Индохитадтахи США-гай эзэрхэг түримхэй дайнай дам саашаа һужэрөөгдэжэ байһан тухай шэнэ мэдээсэлнүүд американ хэблэлдэ толилогдоно.

Лаосой хархис генералнууд Урда Вьетнамай бээ худалдаһан засагаархидтай нюуса хэлсээ баталаа гээд «Вашингтон Ивнинг стар» газетэ бэшэнэ. Урда Лаос худар Сайгоной бүхэли дивизинүүдэй добтолон орохо эрхэ тэрэ хэлсээн олгоно. Газетын бэшэһэн дээрэһээ бодожо үзэхэдэ, Лаосто эсэргүү американо-сайгоной шэнэ добтолгын бодото зорилгонь эли боложо үгэнэ.

Дайн сэрэгэй түймэрые Лаос худар Холбоото Штадуудай абаашаһандань, колониальна шэнэ гурим Индохитадай арадуудта буу зэбсэгэй хүсөөр баадхаха гэһэн һэдэлгэдэнь бүхы дэлхэйн хүн зон зэбүүрхэнэ. Лаосто эсэргүү хэгдэһэн зэбсэгтэ интервенциие Советскэ Союз эрид шангаар буруушааба. Дэлхэйн энэ районда американ интервентнүүдэй, тэдэнэй сайгон табюулнуудай хэжэ байгаа эзэрхэг түримхэй ябуулгын үргэлжэлэл ба үргэдхэлгэдэ эрхэ сүлөөгэй, бээ даанхай байдалайнгаа, хуби заяагаа өөрөө мэдээд шиидхэхэ эрхынгээ түлөө тэмсэгшэ Индохитадай арадууд бүрил шанга харюу үгэхэнь лабтай гэжэ ТАСС-ай мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ. Советскэ Союзай, социалис бусадшье оронуудай арадууд, бүмбэрсэг дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүд Индохитадай арадуудай үнэн зүйтэй тэмсэлые эрид шиидэнгеэр дэмжэнэ.

ДҮТЫН ЗҮҮН ЗҮГ: ОАР-ай ШЭНЭ ҮҮСХЭЛ

Нэгэ талаһаа — ОАР Иордани хоёрой, нүгөө талаһаа — Израилиин хоорондохи дайн байлдаае саг зуураар болюулха хэлсээнэй дүүрэхын урда тээ, февралиин 4-дэ, Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын президент Анвар Садат эбэй шэнэ үүсхэл гаргаһан байба. ООН-ой Генеральна секретариин, дэлхэйн олониитын уряа хандалгада харюу болгон, дайн сэрэг үшөө 30 үдэрэй турша соо һэргээхэгүй гэһэн шиидхэбэри ОАР гаргаба гэжэ соносхоһон байгаа. Тэрэ болзорынь февралиин 5-һаа эхилээ юм. Дүтын Зүүн зүгтэхи арсалдаае гуримшуулхын тула үгэеэ хоёр талын ойлголсохо арга бии болгохын тулада тиимэ юумэ хэгдэбэ гэжэ президент мэдүүлээ һэн. Суэцкэ каналай зүүн эрьеһээ зарим сэрэгээ Израилиин энэ үе соо гаргаа һаань, тэрэ каналаар суднануудые һаадгүйгөөр табиха хүдэлмэри энэ дары ОАР эхилхээр бэлэн гэжэ А. Садат мэдүүлһэн байба.

Дүтын Зүүн зүгтэхи арсалдаае гуримшуулха хэрэгтэ шухала туһа нэмэри хэгдэбэ гэжэ ОАР-ай президентын мэдүүлгые эб найрамдалда дуратай зон бүхыдөө тооложо байха юм. Теэд Израиль тала энэ асуудалаар ямар хараа бодол баримталнаб?

ООН-ой Генеральна секретариин тусхай түлөөлэгшэ Г. Ярингын туһаламжаар арабо-израилиин уулзалганууд Нью-Йоркдо эхилһээр һара болобо. Теэд ООН-ой Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-ой резолюци бэелүүлхэ гэжэ араб түлөөлэгшэдэй оролдожо байхадань, харин араб гүрэнүүдһээ булимтаран абаһан газараа үбэршэлхэ, тэдэнэй өөрын эрхэтэ байдалые һандаргаха гэжэ израилиинхид эрмэлзэжэ байһаар. Эзэмдэһэн араб газарһаа Израилиин сэрэгүүдые гаргаха гэһэн Аюулгүйн Соведэй резолюциие дүүргэхэгүй гэжэ Израилиин дипломадууд али болохоор оролдоно.

Эб найрамдал тогтоолгодо Израилиин һаад хэжэ байхадань, Холбоото Штадууд Тель-Авивай хүтэлбэрилэгшэдые хорихын орондо, харин дэмжэжэ, дэбэргэжэ байдаг. Гэхэтэй хамта хөөрэлдөөнүүдтэ хойшодоошье һаад хэлгэ, сэрэгэй хүсөөр айлган хөөрэлдөө хэжэ, өөһэдынгөө һанамжые араб оронуудта баадхаха гэһэн һэдэлгэнүүд эндэхи байдалые бүри муудуулжа болохо, уласхоорондын байдалые бүхыдэнь муудуулха байна бшуу.

«Дүтын Зүүн зүгэй арадууд һайн үнэхөөрөө хүршэнэр боложо, эбтэй эетэйгээр ажаһууха аргатай. Теэд иигэжэ һууха гээ һаа, булимтарагшадай хараа бодолые хүтэлбэри болгохогүй, харин арадуудай шухала хүсэлые хараадаа абаха хэрэгтэй. Мүнөө хүн зон эб хангаха тодорхой ябуулга Израильһаа хүлеэжэ байна», — гээд СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин һая мэдүүлээ һэн.

Бүмбэрсэг дэлхэйн энэ районой бүхы арадуудай, тэрэ тоодо Израилиин арад зоной бодото хүсэлынь юун байнаб гэхэдэ, Дүтын Зүүн зүгтэ бата бэхи, зүйтэй эб найрамдал һаяар тогтоохо гэһэн хүсэл байха юм.

В. КАШИРОВ,
А. РАЧКОВ,
Ю. КОРНИЛОВ.
(ТАСС).

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО — ХИЛЫН ЦААНАҺАА

Онсо байдал болюулагдаба

ПАРИЖ. (ТАСС). Баскнуудай орондохи онсо байдалые Испаниин Министрнүүдэй совет болюулба.

Бургос городой сэрэгэй трибуналай Баск 16 патриодые үнгэрэгшэ жэлэй декабрьда сүүдлэжэ байха үедэнь тэрэ онсо байдал правительствын тогтоолоор бии болгогдоһон байгаа.

ДАЙН СЭРЭГ ҺУЖЭРӨӨГДЭНЭ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Америкын эзэрхэг түримхэй дайн сэрэгэй Индохитадта һужэрөөгдэжэ байһан тухай мэдээсэлнүүд Индохитадһаа абтажа үргэлжэлһөөр.

«Нью-Йорк Дейли Ньюс» газетын Сайгонһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, «США-гаар дэмжэгдэһэн Урда Вьетнамай сэрэгүүдэй добтолгодо харгы гаргажа үгэхын» тулада Лаосой урда районууд худар Урда Вьетнамай подразделенинүүд вертолёдуудаар хаягдаба.

«Нью-Йорк таймс» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, гушаад мянган хүнтэй американо-сайгоной сэрэг Лаос худар добтолон оробо.

Добтолго хоёр шатаар бэелүүлэгдэхэ ёһотой. Нэгэдэхи шатань январиин 30-да эхилэнхэй. Тэрэ добтолго тухай шиидхэбэри США-гай правительство гаргаһан байгаа.

Өөрынгөө советнигүүдтэй, Сайгондо байдаг США-гай элшэн сайд Банкертай Лаос тухай асуудалаар саг үргэлжын зүблөөнүүдые һүүлэй үдэрнүүдтэ президент Никсон үнгэргэбэ гэжэ тэрэ газетэ бэшэнэ. Американо-сайгоной сэрэгүүд Лаосой хилэ дээрэ сугларжа үргэлжэлһөөр гээд «Нью-Йорк таймс» мэдээсэнэ. Камбоджодо США-гай үнгэрэгшэ хабар добтолон ороходонь хэрэглэгдэһэн «Урда Вьетнамдахи американ солдадуудые абархын» тулада шэнэ добтолгонууд хэгдэбэ гэхэ мэтээр, энэ хорото ябуулгаяа Вашингтоной засагаархид зүбтүүлхэ гээд һэдэдэг.

Лаосто добтолон ороһые американ зоной буруушаажа байһандань США-гай правительство һанаагаа зобоңги гээд тэрэнэйнгээ хажуугаар «Нью-Йорк таймс» бэшэнэ.

Патриодуудай дайшалхы амжалта

ХАНОЙ. (ТАСС). Үнгэрэгшэ жэлэй ноябриин 20-һоо эхилэн, 70 үдэрэй турша соо байлдаануудые хэхэдээ, Камбоджын патриодууд дүрбэдэхи харгы дээрэ Сайгоной марионеточнэ армиин, Лон Нолой армиин 8500 солдадые алаһан, гэмтээһэн, дайсанай 20 батальониие гэмтээһэн, 1500 буу зэбсэг, сэрэгэй 40 машина, сэрэгэй ехэ гагшын хэрэгсэл гартаа оруулһан байна.

ЭЭЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙ ХАРАА БОДОЛОО ҮМӨӨРЖЭ...

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Зүүн Урда Азида США-гай үйлдэжэ байгаа эзэрхэг түримхэй дайе буруушаалгын хүдэлөөниие зогсоохо һэдэлгэ гарган, дайнда эсэргүү хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадагшадые американ засагаархид сүүдлэжэ үргэлжэлһөөр. Тэрэнь Вашингтоной окружной сүүдтэ һая тон элеэр харагдаһан байна. США-гай компартиин хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэниинь дайнда эсэргүү эмхиин эдэбхитэй хабаадагшань болгшо Арнольд Джонсондо тохогдоһон зэмые болюулха эрилтэтэй мэдүүлгэ адвокадуудайнь барихада, тэрэ эрилтыень хангахаяа сүүд арсаһан байна.

Намда зэмэ тохолго дайнда эсэргүү хүдэлөөндэ хабаадагшадые айлган һүрдүүлхэ хүсэлтэйгөөр засагаархидай дэлгэрүүлһэн кампаниин таһаршагүй хубинь мүн гээд сүүдэй заседаниин һүүлээр ТАСС-ай корреспондентдэ Арнольд Джонсон мэдүүлбэ.

Правительствын соносхоһон «Вьетнамизациин» программа эзэрхэг түримхэй дайе үргэлжэлүүлхэ гэһэн программа мүн гээд Джонсон тэмдэглэбэ. Дайн сэрэгэй һужэрөөгдэхын хажуугаар орон соохи хүн зониие хашаха, хэһээхэ ябадал үргэдхэгдэнэ. Тиимэһээ Америкэдэхи эб найрамдалда дуратай хүн зон бүгэдөөрөө эбээ нэгэдүүлхэ ёһотой. Эб найрамдалай түлөө тэмсэл ороной демократизациин түлөө юрэнхы тэмсэлэй таһаршагүй хубинь болоно гээд Джонсон тэмдэглэбэ.

БЕЛФАСТДА ШУҺА АДХАРНА

ЛОНДОН. (ТАСС). Белфастын үйлсэ гудамжануудта буугай абяан, гранадай тэһэрэлгэ дахин дуулдана. Тэндэхи зоной, Англиин сэрэгүүдэй хоорондо үйлсын тулалдаан болоходо, Хойто Ирландиин ниислэл хотодо февралиин 6-най һүни тэндэхи гурбан хүн, Англиин 1 солдат алуулба. Хэдэн олон хүн шархатанхай, 40-өөд хүн арестовалагданхай.

Ороной бусад хубинуудай ба Белфастын хоорондохи холбоон мүнөө үедэ таһаранги. Ольстерой ниислэл хото абаашаһан бүхы харгынуудые полици ээлжэ хаагаад байха юм. Бүхы автомашинанууд нэгжэгдэнэ, һуужа ябаһан хүнүүдһээнь асуулта абтана.

Хойто Ирландиин үшөө нэгэ городто — Лондондерри гэжэ городто Англиин солдадуудай. тэндэхи хүн зоной хоорондо февралиин 6-най һүни тулалдаан боложо, хүнүүд шархатаба.

Гражданска эрхынгээ, демократическа хубилалтын түлөө хүдэлөөнэй тала баригшадай тэмсэл дарахын тулада Англиин сэрэгүүд Хойто Ирланди худар үшөө нэмэжэ эльгээгдэхэнь. Ольстердохи Англиин солдадуудай тоо ойрын сагта 7 мянган хүн болохо гээд Лондоной газетэнүүд бэшэнэ.

Цэдэн ГАЛСАНОВ

Жэмэстэ модоор дунгяарһан Африкаар

Жэмэстэ модоор дунгяарһан
Африкаар
Жэнгирһэн хэсын
гунигтай абяан
Арангын дохёодли,
асари шангаар
Адхаржал байна —
там-там-тяам!...

Одо мүшэдэй унаһандлн,
Африка дээгүүр
Уһан нюлмас аадарлана,
Бум сая гашуудал,
үхээрнүүд
Буряад зүрхыем тамална
Уйлаан,
Ухаангүй үбшэнтэй
ёолоон
Уни бутаран,
Африкын сээжэһээ
гарана.

Алууршад,
аймшагтай шэрүүн
саазашад
Аашалан,
гаяа галзуу урьяна.
Гаталшагүй
шэдхэг шэрэнгиин
һудаһан
Газар,
уһа,
тэнгэри
лужагануулан
лугшана!

Ингэжэ,
Африка,
шиниин хүбүүд уурлан,
Эльгэ зүрхэнэйнгөө
Эгэшэг дуу һагшана.
Халуун Африка!
Эрхим хүбүүдшни
мүнөө
Харинн арьяатадай һабарта
гэмтэнэ.

Зоригто арадайнгаа
хурса нюдөөр
Зуун жэлнүүдэй нюрган
дээгүүр шэртэнэ.

Шаналал бэшэ,
Байлдаанай до...

Шалбаагтань өөһэдыень
дайсадаа һүнөө...

Тамын ехэ
гал соо шатаа...
Тоборог болгон
орогүй хиндхэгты!
Баһа дахин богоолшо...

Бодохыень тэдэнэй
бол...

Гол мүрэншни,
гал мэсэшни
Голоо алдаһан
колонито ёһые...
Зандан торходо бүриһэ...
арһан хэсэшни
Залууршa Лумумбын
зам харгы
залаг лэ!

АМАРАЛТАДА ҮДЭШЭБЭ

Хорёод онуудай үеэр Зүүн-Мүрэн нютагтаа түрүүшын колхозуудай байгуулагдахада, һаял хори гаража ябаһан Аюша Удаев колхозойнгоо правлениин түрүүлэгшэ боложо һунгагдаһан юм. Тэрэ гэхэһээ уламжалан, нүхэр Удаев нютагтаа ажахын хүтэлбэрилэгшөөр мүнөөдэр болотор хүдэлһэн намтартай. Һүүлэй жэлнүүдтэ Аюша Сандаевич Түнхэнэй совхозой директорээр ажаллаһан байгаа. Тус совхоз наймадахи табан жэлэй һүүлшын жэлые һайн амжалтатай үдэшэһэн байна. Жэшээнь, совхозой Енгорбо гэжэ нютагта 100 толгой малай байха типовой байра баригдаһан байна. Һайн байратай болоһон эндэхи малшад тарган мяха гүрэндөө тушаажа, ажахынгаа түсэб үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулалсаһан байгаа. Урдандаа радио, зайн галшьегүй байһан Енгорбо нютаг мүнөө болбосон түхэлтэй, соёл сурталайнгаашье талаар хүгжэнги нютаг болоһон байха юм. Эдэ бүгэдэдэ ажахын [...] тэлбэрилэгшэ я[...] һан А. С. Удаев[...] хубита бии. Со[...] хозой хүдэлмэриш[...] нүхэр Удаевые һа[...] хан амара[...] тадань үдэшэ[...] олон жэлдэ зол[...] жаргалтай ябахые[...] хүсэһэн, юрөө[...] байна.

Л. ТАПХАЕВ.
Түнхэн.

БАЯР ДЭЭРЭ БАЯР

Улаан-Үдын авиаторнууд граждан авиациин Зүүн Сибириин управлени соо хэдэн кварталай туршада түрүү һуури ээлжэ ябана. Эдэнэр авиаторнуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хэдэн удаа шалгаржа, управлениингээ дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн юм.

Үнгэрэгшэ жэлэй дүрбэдэхи кварталда эрхим амжалта туйлаһан тус предприяти Улаан-Үдын Советскэ райкомой, райгүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамота, дамжуулгын Улаан тугханаар шагнагдаһан байгаа. Авиаторнуудай коллектив үнгэрэгшэ жэлэй октябриин 10-най үдэр наймадахи табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээ һэн. Тиигэжэ эдэнэр дүрбэдэхи кварталай түсэбһөө гадуур 5657 пассажирнуудые шэрэһэн, 100 тонно түрхихэ тоһо, түлишэ арьбалһан, түсэбһөө гадуур 230 мянган түхэригэй олзо оруулһан байгаа.

Февралиин 4-нэй үдэр авиаторнууд улаан булангаа сугларжа, баяр ёһололой суглаа үнгэргэбэ. КПСС-эй Улаан-Үдын городской комитедэй секретарь Л. И. Кашкин авиаторнуудай туйлаһан амжалта тэмдэглээд, социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн эдэнэртэ КПСС-эй горком, горгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг, Хүндэлэлэй грамота нэрьемэ альга ташалган доро барюулба. Иигэжэ Улаан-Үдын авиаторнуудай коллектив үшөө нэгэ шан — дамжуулгын Улаан туг абажа баясаба.

И. ХРАПУНОВ.

СПОРТ — Спорт — СПОРТ

БУСАДҺАА ОЛОН БҮМБЭГЭ...

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр «Труд» бүлгэмэй спортын ордон соо баскетболоор наададаг эрэшүүлэй дунда Алас-Дурна зүгэй зонын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эхилбэ. Россин Федерациин арадуудай зунай табадахи спартакиадын мүрысөөнэй түрүүшын үдэр зургаан команда хоорондоо наадаа. Буряадай АССР-эй суглуулагдамал команда Амарай областиин командатай наадаһан, Магаданай спортсменүүд Приморьин командатай, Хабаровска хизаарай команда Шэтын спортсменүүдтэй наадажа, бултадаа һайн техникэ, добтолго харуулжа, эндэ сугларагшадые баясуулна.

— Манай республикын суглуулагдамал командада үнгэрэгшэ жэлэй зонын наадаанда хабаадалсаһан, үнинэй баскетбол наададаг долоон спортсмен үлэнхэй. Нүгөөдүүлнай булта залуушуул. Тиибэшье һаа, түрүүшынгээ уулзалга шүүхэ зорилго спортсмен бүхэн урдаа табина, — гэжэ манай эрэшүүлэй командын тренер Владимир Хавкин мүрысөөнэй болохын урда тээ харюусаа һэн.

— Зонын түрүү һуури эзэлхын түлөө болохо энэ мүрысөөндэ сугларагшадай дундаһаа Буряадай АССР-эй, Амарай областиин команданууд эгээн түрүүлэн наадахань, — гээд мүрысөөнэй судьягай соносхоходонь, спортын зал соо баттажа ядатаараа сугларһан Улаан-Үдэ хотын ажалшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

...Нааданшье түлэг дундаа орожо, манай командын гэшүүд добтолжо оробо. Командын үнинэй гэшүүд, эрхим добтологшод гэжэ суудa ороһон Бузин, Бабенко, Савицкий гэгшэд дүрбэ, табан минутын туршада наадаад байхадаа, нааданайнгаа тоо 10:4 болгожорхино. Илангаяа шадамар бэрхээр добтолһон Бабенкын хойноһоо айлшадай дүрбэн спортсмен хинан хаража, тэрэнэй бүмбэгэ аб[...]раа хайшаашье харайхадан[...]дань хойнонышье орожо ба[...] гарһаань бүмбэгыень буляаж[...] хаар зэһэнэд. Зүгөөр наа[...] баян дүршэлтэй болоһон Д[...] Бабенко тиимэшье бэлээр [...] гээ буляалгахаар бэшэ, [...] лэ бүмбэгэеэ шадаал һаа ко[...] руу шэдэхэ гү, али үгышье [...] тэрэнээ нүхэдтөө дамжуулан [...] лэ гэдэргээ харайха юм... [...] данай түрүүшын хахадай д[...] нэгэ минута нэгэ секунда [...] байна» гээд соносхогдоходонь [...] ряадай АССР-эй командын [...] нэгэ минутын амаралта [...] Энэ үедэ нааданай тоо 32:2[...] лоод байба.

Минутын туршада бээ [...] добтололсоһон хоёр командын [...] кетболистнууд нааданайнгаа [...] 32:26 болгонхой, арбан ми[...] амаралтада гарана. Бур[...] АССР-эй суглуулагдамал ком[...] һүүлшын хори минутада [...]шье шүүхые оролдон хамаг [...] шадалаа элсүүлнэ. Добтолго [...] хэндээ тоо нээжэ шадаһан [...] спортсменүүд нааданайнгаа [...] аяар 86:61 болгожо, шухала [...] очко өөртөө бэшүүлхэ [...] Мүн энэ үдэр Магаданай [...] тиин спортсменүүд Прим[...] хизаарай командые 63:62 [...] тоотойгоор шүүһэн байна. [...] дэ Хабаровскын хизаарай с[...] сменүүд Шэтын командые [...] гэһэн тоотойгоор шүүбэ. [...] манай командын спортсме[...] нааданай түрүүшын үдэр [...] һаа олон бүмбэгэ корзина ру[...] дэһэн байха юм.

Үсэгэлдэр үдэшэлэн Камча[...] Магаданай областьнуудай, Як[...] АССР-эй, Хабаровскын хиза[...] спортсменүүд, манай республ[...] команда Сахалинай обла[...] спортсменүүдтэй наадаһан ба[...]

Манай кор[...]

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Колхозниигуудай хамтын суглаан» гэһэн түрүү бэшэг. «КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ» гэһэн гаршаг доро информацинууд. «Уялтань муугаар дүүргэгдэнэ» гэһэн А. Ефремовэй статья.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Арадай хинагшадай гол зорилго» гэһэн И. Черняковой статья. «Талын эзэн» гэһэн В. Орловой зураглал.

Гурбадахи хуудаһанда: «Бултанай хэрэг» гэжэ И. Балуровай статья. Уласхоорондын шэнжэлэл. Хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Хубисхалта хэблэлэй түрүүшын газетэ гэһэн А. Куртик, М. Спектор гэгшэдэй корреспонденци. Спортын һонин.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

Хоёрдохи программа. Ула[ан-]Үдэ харуулна: 12 чаһаа «[...] капитана» гэһэн уран һайха[...] фильм.

Нэгэдэхи программа. Ула[ан-]Үдэ харуулна: 18 чаһаа һур[...]шадта зорюулагдаһан дамжуул[...] 18.20 минутаһаа үхибүүдтэ з[о]рюулагдаһан мультфильм. [...] чаһаа «Буряадай партийна [ор]ганизациин түүхэһээ» гэһэн да[м]жуулга. 19.20 минутаһаа «Па[...] Керес» гэһэн киноочерк. 19.[...] минутаһаа Буряадай АССР-эй [...] гээрэлэй министр С. С. Дмитри[е]вэй хөөрөөн. 20.05 минута[һаа] концерт. 20. 35 минутаһаа [те]лепанорама. 20.55 минутаһаа «Страна моя» гэһэн документа[ль]на фильм.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

САГАЙ УЛАРИЛ

Февральда ямар байхаб?

Манай Байгал шадар февраль үбэлэй һүүлшын һара гэжэ дэмы хэлсэдэггүй бээ. Февраль үбэлэй шэмэрүүн хүйтэниие таһа дүүрэжэ, игаабари үдэрнүүдээр элбэг байдаг гэжэ арад зоной дунда мэдээжэ болонхой. Февральда һүниндөө хэдышье хүйтэн болоо һаа, үдэрынь дулаан боложо, хабарай дүтэлһэн шэнжэ үзүүлдэг гээшэ. Һарын һүүл багта үдэрэй утань 3,5 час нэмэһэн байдаг. Тиихэдэ үшөө нэгэ илгаань гэхэдэ, февраль һарада январьһаа 1—6 градусаар доошоо хүйтэн болодог. Мүн февральда ехэнхидээ сэлмэг, һалхи шуургагүй үдэрнүүд үзэгдэдэг гээшэ. Һүниндөө, үглөөгүүр тээшэ хүйтэн байгаашье һаа, үдэртөө игаадаг.

Энэ жэлэй февраль һарада сагай уларил ямар байхаар бэ?

Бүхы Зүүн Сибирь, Байгал шадарай аймагуудта энэ жэлэй февраль һарада үүлэ багатай, сэлмэг үдэрнүүд үзэгдэхэ гэжэ багсаагдана. Февраль һарада сагай уларил зарим нютагуудта тэрэ хэм соогоо байха гэхэ гү, али бусад аймагуудта 1—2 градусаар үлүү хүйтэн болохоор хараалагдана. Республикын урда аймагуудта һарадаа дунда зэргээр 18—23, хойто аймагуудта 26—28 градус хүйтэн байха жэшээтэй. Мүн энэ һарада дунда зэргээр 2—10 миллиметр хүрэтэр саһан орохо байна. Энэнь алишье һаранuудта орходоо саһа багатай һара гэжэ манай эндэ мэдээжэ болонхой. Һарын 10—13-най үдэрнүүдтэ, хоёрдохи арбан хоногой, һарын һүүлшын үдэрнүүдтэ зарим нютагуудта бага зэргээр саһан орохоор багсаагдана. Тиихэдэ һарын туршада һалхи шуурган болохогүй. Февралиин 10—12, 20—22-ой үдэрнүүдтэ бага зэргээр һалхилха. Зарим нютагуудта секундын 10—15 метрэй хүсэтэйгөөр һалхилха.

Февралиин 15—16, 24—26-да эгээл хүйтэн үдэрнүүд үзэгдэхэ. Тиихэдээ һүниндөө 32—37, зарим нютагуудта 40 градус хүрэтэр хүйтэрхэ зэргэтэй. Эгээл дулаан үдэрнүүдынь гэхэдэ, февралиин 10—12, 19-21-дэ болохо. Эдэ үдэрнүүдтэ һүниндөө 17—22, хойто аймагуудта 23—28, үдэртөө 5—10 градус хүйтэн болохо жэшээтэй. Бусад үдэрнүүдтэнь республикын урда аймагуудта һүниндөө 23—28, үдэртөө 13—18, хойто аймагуудта һүниндөө 25—30, үдэртөө 19—24 градус хүрэтэр хүйтэн байха болоно.

Н. АФОНИНА,
гидрометобсерваториин
директор.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР Н-02336. Заказ № 877.